

Halkbilimi

Halk Sanatları Derneği Yayınıdır

Halkbilimi

Halk Sanatları Derneği Yayınıdır

92 / 2 Yıl: 6 Sayı: 26

Nisan-Mayıs-Haziran 1992

Ederi: 10000 TL.

YILDA DÖRT SAYI YAYIMLANIR

SAHİBİ: (İlas-Der Adına)
Kani KANOL

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU:
Tuncer Bağışkan

YAZI KURULU
Öcal ERTEN
Kani KANOL
İlasan EKMEKÇİ

YAYIN KURULU
Hasan BULUNÇ
Engin ANIL
Mehmet BİRİNCİ
Rifat ŞİK

DİZGİ- BASKI:
ATEŞ MATBAACILIK -82215

ABONE:
Kıbrıs 40000
Türkiye 50000
İngiltere 10 sterling
Amerika 20 Dolar
Avusturalya 25 Dolar

YAZIŞMA ADRESİ
İLAS-DER
P.K 199 Lefkoşa-Kıbrıs
Mersin 10- Türkiye
Tel: 020- 76276 (19:00-21.00)
020- 35870 (Mesai saatleri)
FAX: 020- 35880

Ön Kapak : Yerel giysileriyle köylüler...
Arka Kapak : 1980'lerin başında
Has-Der'liler toplu halde

İÇİNDEKİLER

Okurlara	1
Short Summary of the Contents	2
Kıbrıs Kemanesi	3-5
Ahmet Erdengiz	
Kıbrıs'ta Evlilik Gelenekleri	6-10
Andreas Hursonidis (Çeviren: Özkan Yıkıcı)	
Bir Sözlük Çalışması	
Nasıl Olmamalı?	11-12
Ahmet An	
Sayın A. An'ın Sözlük Eleştirisine	
Yanıtı	13-16
Mustafa Gökçeoğlu	
Ay Luka Kilisesi ve Panayırı	17-18
Rifat Şık	
Kadının Toplumdaki Yeri	19-20
Göksel Gürpınar Göksel İnce	
Adsız Bir Masal	21
Seval Gayde	
Bakla Fidanı	22-23
Özkan Yıkıcı	
Maniler	24-25
Gaye Özarın Öcal Erten	
Haberler	26-32
Zehra Kozal	

Değerli okurlar,

Hepinize bir kez daha merhaba demenin mutluluğunu yaşıyoruz. Dergimizi tüm olumsuzluklara karşın, yılda dört kez yayımlaya bilmek için tüm HAS-DER camiası elinden geleni yapmaya devam ediyor.

Bugüne kadar birkaç sayı hariç hemen hemen hiçbir sayıyı gününde çıkartamadık. Ancak sonuçta yılda dört kez bu dergi yayımlandı. Amatör bir dernek için, hele Kıbrıs gibi küçük bir ülkede yedi yıl boyunca ve kesintisiz olarak bir dergi yayımlamak, hiç de kolay olmasa gerek. Bizler bunu başarabildiğimiz için şanslı sayılırız.

Bizler ülkemizde yüzlerce gencin halk biliminin bir dalı olan halk oyunları ile uğraşmasını büyük bir başarı olarak niteliyoruz. Kişinin öz kültürüne ilgi duyması, onu yaşatıp geliştirmeye çalışması çok olumlu bir davranış. Ancak ne yazık ki, bu alanda çalışan pek çok kuruluş bu gençleri sadece ve sadece oyun oynayan kişiler durumundan çıkartmak için hiçbir gayret göstermiyor. Gösterilere çıkmak, yurtdışına gitmek bu kuruluşlarda çalışan elemanların tek amacı oldu artık. Tıpkı toplumun genelinde olduğu gibi, üretimden kopuk bir gençlik var. Dileriz bu durum daha da kötüleşerek devam etmez.

Güzel ve üretken günlere...

Short Summary of the Contents

Engin ANIL

Dear Readers,

Here we are again with the 26th issue of our periodical 'Halkbilimi'. In this issue our readers will observe quite meaningful and different articles, researches and collections.

The first contribution to our periodical, is a letter by Ahmet Erdengiz. In his letter to the editor of our periodical 'Mr.Bağışkan', he comments on some issues of the polemics between Kani Kanol and Erbil Çinkayalar, which was about the mistakes in Mr. Çinkayalar's book 'Turkish Cypriot Folk Dances'. Mr. Erdengiz also gives a detailed bibliography to those who would like to read more about Turkish Cypriot Music.

Taking into consideration the importance of 'Comperative Folklore Researches, Özkan Yıkıcı translated a speech by a Greek Cypriot folklore researcher 'Andreas Hursonidis', on Cyprus Broadcasting Corporation' in 1991. Andrea's speech was about the 'Traditions and Customs in Greek Cypriot Weddings'.

The criticism on page 11 by Ahmet An is about the book called 'Turkish Cypriot Proverbs and Idioms' by a folklore researcher Mustafa Gökçeoğlu, and in the following pages you will be finding the answer to this criticism by Mr Gökçeoğlu.(page 13)

The research by Rifat Şık is about the Ay.Luka Church (St. Lucas) and its traditional Festival (Panayır).

"The Place of Women in the Society" prepared by Göksel Gürpınar and Göksel İnce -members of our association- was for the purpose of a meeting on "8 March , World Women's Day."

We have got two folk tales. One is on page 21 whose title could not be traced-collected by Seval Gayde and the other is on page 22 titled as 'Broad-Bean Plant', collected by Özkan Yıkıcı. Both these folk tales are written down in the local speaking dialect.

We have got typical 4 lined Cypriot Rhyming Ballads called 'Mani' collected by Gaye Özarın and Öcal Erten .

As usual the news about our association and other cultural events in the last 3 months' period in North Cyprus is collected and organised by Zehra Kozal.

Once again we would like to thank to those who contribute us by their works and you following us.

Okuyucu Mektubu... Okuyucu Mektubu... Okuyucu Mektubu...

Kıbrıs Kemanesi

Tuncer Bağışkan,
Yazı İşleri Sorumlusu,
Halkbilimi Dergisi,
Lefkoşa.

Sayın Bağışkan,

Derginizin Temmuz-Eylül 1991 tarih ve 23 numaralı sayısında "Kıbrıs Türk Halk Oyunları Kitabı Üzerine" başlıklı eleştiri yazısının "Ve Müzik Bölümü" ve "Herkes Sormak İstiyoruz" arabaşlıklı bölümlerinde Sn. Kani Kanol ve Ali Hoca şimdiye

dek herkesin şu veya bu şekilde ismini duyduğu ancak göremediği "Kıbrıs Kemanesi"ne değinerek "Kıbrıs'ta geçmişte veya şimdilerde kemençe gibi çalınan bir kemana rastladınız mı?" diye sormaktadırlar.

Bu konuda bazı bilgiler Musiki Mecmuasının Ekim 1979 tarih ve 360 numaralı sayısından ayrı basım yoluyla çoğaltılan Ethem Ruhi Üngör'ün "Kıbrıs'ta Musiki" başlıklı uzun araştırma makalesinde mevcuttur. 1979 yılında Kuzey Kıbrıs'ı ziyaret eden ve yukarıda zikredilen araştırmayı yayınlayan Üngör "Kıbrıs'a özgü bir def ile göğsün sol tarafına dayanarak çalınan bir kemaneden Ozkan Pastırmacıoğlu bana bahsetmiş ve defin karakteristiği

hakkında bilgi notları göndereceğinden bahsetmiş ise de nedense mümkün olmamıştır." Alıntidan da görülebileceği gibi Pastırmacıoğlu tabii ki kemençe gibi çalınan bir kemaneden bahsetmemektedir. Ancak Kıbrıs'a has bir kemanenin varlığının zaman zaman ortaya konması ve Güney Anadolu'da bilinen "Kıbrıs Kemanesi" gerçeği birleşince malum hataya düşülmekte ve sanki kemençe gibi çalınan ve Kıbrıs adasına has bir kemanenin var olduğu sıvı kendiliğinden belairmektedir.

"Tambur ve tambura" ile ilgili eleştiriye gelince...

DERGİMİZDE "KIBRIS TÜRK HALK OYUNLARI" KİTABI ÜZERİNE SÜRDÜRÜLEN TARTIŞMALARLA İLGİLİ OLARAK ARAŞTIRMACI AHMET ERDENGİZİN GÖNDERDİĞİ YAZIYI YAYINLIYORUZ...

Araştırmacı Üngör de Kıbrıs'ta tamburun kullanıldığını belirterek Lefkoşa'daki Mevlevi Tekkesindeki müzede sergilenmekte olan 98 envanter numaralı ve "46 adet perde bağı

mevcut" tarihi tamburdan bahsetmektedir.

Sayın Kanol ve Hoca'nın eleştiri yazısını direkt ilgilendirmemesine rağmen Kıbrıs'taki folklor araştırmacılarının kolaylıkla temin edemeyeceğini tahmin ettiğim bu makalede bahsedilen iki konuya daha temas etmek istiyorum. Birincisi Üngör'ün "dilli düdüğü" ile ilgili olarak vermiş olduğu bilgiler, ikincisi ise Kıbrıs Türk müziği ile ilgili olarak Türkiye'de 1954 ile 1978 yılları arasında yayınlanmış olan araştırma makaleleri bibliyografyasıdır. Araştırmacı

dilli düdük konusunda zetle şöyle demektir:

"Kıbrıs musiki incelemesine niyet ettiğim 1975 yılında ön bilgi edinmek üzere KTFD Başkanlığı, Gençlik, Spor ve Kültür İşleri Dairesi'ne gönderdiğim bir yazıya karşı aldığım (16/9/1975 tarih ve Fikret Kürşat imzalı) cevapta Kıbrıs'ın mahalli çalgısının kamaştan yapıma ve "dilli düdük" adı verilen basit bir çalgı olduğunu öğrenmiştim. Ama bunun özellikleri bildirilmemişti."

Araştırmacı Kıbrıs'ı ziyaret ettiği 1979 yılında temin ettiği 5 değişik çeşitteki dilli düdüklü Anadolu'daki "dilli kamaşt kavallar" ile karşılaştırmakta ve Anadolu kavalları ile Kıbrıs dilli düdüklü arasındaki bir farka değinmektedir.:

"Kamaşt kavallar, bilinen kamaştın (neylerin aksine) boğumsuz kısımları kullanılarak yapılır... dilli kamaşt kavalların alt uçları daima boğuma denk getirilerek

■ Kıbrıs'a has bir kemanenin varlığının zaman zaman ortaya konması ve Güney Anadolu'da bilinen "Kıbrıs Kemanesi" gerçeği birleşince malum hataya düşülmekte ve sanki kemençe gibi çalınan ve Kıbrıs adasına has bir kemanenin var olduğu sıvı kendiliğinden belirlemektedir.

kapağı tutulur. Bu boğum zarı dilsiz kavallarda delinerek açılır. (Kavala alt ucun delinmesi ile ses, yarım ses kadar pestleşir). Bu özellik Türkiye kavallarında böyle iken Kıbrıs'ta bu deliniş, Türkiye'dekinin aksine, burada, dilli kavala uygulanmış.

Kıbrıs'ta rastladığım kamaşt kavallar 6 perdeli. Fakat 8 perdelisine de rastladım. Bu 6 perdeli kavalların dört çeşit ambituslusuna rastladım. (daha başka çeşitlerine rastlamak mümkün)"

Ekteki Kıbrıs dilli düdüklüleri (kavalları) ile ilgili sema Sn. Üngör tarafından hazırlanmıştır.

Kıbrıs Türk musikisi ile ilgili araştırma yapmak isteyecek olanlara yardımcı olabilecek kısa bibliyografya ise şunları içermektedir:

1) S. Yaver Ataman "Kıbrıs Türkleri ve Düğün adeleri" Türk Folklor Araştırmaları, No: 176, Mart 1964.

2) Necati Başar, *Al Beni*, İstanbul, 1974.

3) Cemil Demirsipahi, *Türk Halk Oyunları*, Ankara, 1975.

4) Nazife Güran, *Atatürk Gençliğine Marşlar*, İstanbul, 1973.

5) Hasane Ilgaz, "Kıbrıs Türk Gelenek ve Görenekleri (Davul-Zurna)" Türk Folklor Araştırmaları, No: 176, Mart 1964.

6) Laika Karabay, "Kıbrıs Hatıraları"

Musiki Mecmuası, No:81, Kasım 1954 ve No:82 Aralık 1954.

7) n.a., "Kıbrıs Radyosunda"

Musiki Mecmuası, No:83, Ocak 1955; No: 84, Şubat 1955; No: 90, Ağustos 1955.

8) Hasan Toraganlı, *Ezgilerle Müzik*, II. cilt, Ankara, 1976.

9) Etem Üngör, *Türk Marşları*, Ankara, 1966.

10) İlder Veziroğlu, "Kıbrıs Türk Folklorunun Kökenleri"

Türk Folklor Araştırmaları, No: 339, Ekim 1977.

11) İlder Veziroğlu, "Kıbrıs Türk Halk Oyunları ve Musikisi"

Türk Folklor Araştırmaları, No: 344, Mart 1978.

12) Ethem R. Üngör, "Kıbrıs'ta Musiki I"

Musiki Mecmuası, No: 360, Ekim 1979.

13) Serbüent Yasun, *Halk Türkülerimiz*, Ankara, 1976.

14) H.Bedi Yönetken, "Kıbrıs Kemanesi ve Zeybeği" Türk Folklor Araştırmaları, No: 109, Ağustos 1958.

15) Kerim Yunt, "Siliğe Folklorunda Kıbrıs" Türk Folklor Araştırmaları, No: 103, Şubat 1958.

16) n.a., "Kıbrıs Marşı (Nihavent/Sofyan)"

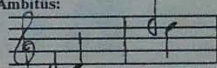
Musiki Mecmuası, No: 228, Kasım 1967.

Sayılarımla,
(Ahmet Erdengiz)

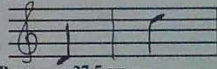
KIBRIS DİLİ KAVALI'NIN 5 ÇEŞİTİ ÜZERİNE AÇIKLAMA

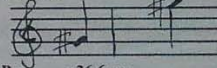
Nu. 1 Boy : 33,5 cm.
Çevre : 5,2 cm.
Perde adedi : 6 + 1
İki perde arası : 21 mm.
Tüm perdeler alanı : 14,7 cm.
Ambitus:

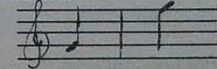
Nu. 2 Boy : 32,3 cm.
Çevre : 6,5 cm.
Perde adedi : 6 + 1
İki perde arası : 18 mm.
Tüm perdeler alanı : 14 cm.
Ambitus:

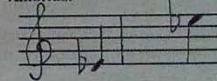
Nu. 3 Boy : 27,5 cm.
Çevre : 6,5 cm.
Perde adedi : 6 + 1
İki perde arası : 15 mm.
Tüm perdeler alanı : 11,1 cm.
Ambitus:

Nu. 4 Boy : 26,6 cm.
Çevre : 5,4 cm.
Perde adedi : 6 + 1
İki perde arası : 16 mm.
Tüm perdeler alanı : 11,6 cm.
Ambitus:

Nu. 5 Boy : 30,6 cm.
Çevre : 5 cm.
Perde adedi : 8 + 1
İki perde arası : 13 mm.
Tüm perdeler alanı : 14,1 cm.
Ambitus:

Not: 1) Perde çapları tümünde 6 mm. dir.

2) (+) de sonra gösterilen arka perdeler, daima yukarıdan 1. perde ile 2. perdenin tam arası hizasına gelmek üzere açılmışlardır.

3) Dudak pozisyonu ile, her çalgıda ikinci tiz oktavı bulmak mümkündür.

Kıbrıs'ta Evlilik Gelenekleri

Aşağıdaki araştırma, Rum halkbilimci ANDREYAS HURSONİDİS'İN bin dokuz yüz doksan birde Kıbrıs Radyo Yayın kurumunda yayınlamıştır. Konu Kıbrıs'ta Evlilik geleneği olmuştur. Araştırma özellikle Rumlar düzeyinde yapılmış olmasına rağmen konunun bizleri ilgilendiren bölümleri de olacağı düşünülerek yayınlanmasına karar verilmiştir.

Ülkemizde bir takım değerlerin Türk mü Rum mu tartışmaları her zaman sürüp gitmiştir. Bu tartışmalar çoğu kez temelsiz ve sırf yeni koşulların gözlemleriyle yapılmaktadır. Bu nedenle, çoğu bulgular reddedilerek bir sonuç üretilmek istenmektedir. Bu ad ortak değerler açısından çok önemli bir kayıp sayılmaktadır. Çünkü iki kesimin de kullandığı kimi değerlerin reddedilmesi halk kültürü açısından çok önemli bir kayıptır.

Bilindiği gibi bunun tam zıttı olan bir görüş de ortaya konup herşey ortaklı kavramıyla hareket edilmektedir. Böylelikle birtakım nüanslar ele alınmaktan kaçınılmaktadır. Günümüzde şu veya bu ölçüde yerleşen bazı olgular sanki geçmişte varmış gibi bir anlayış yerleştirilmeye çalışılmaktadır.

Yukarıdaki görüşler çerçevesinde Araştırma yayınlamaktadır. Tüm görüşler araştırmacının kendi bulgularıdır. Bilindiği gibi dergimizin daha önceki sayılarında düşümler üzerine birtakım araştırmalar yayınlandı. Önümüzdeki sayılarda da yayınlanmaya devam edecektir. Bu nedenle karşılaştırma yapmak değerlendirme açısından bir Rum araştırmacısının yazısının konulması doğal sayılmalıdır. Halk

Andreas Hursonidis
Çeviren: Özkan Yıkıcı

kültüründeki değerler ile tabuların, radikal değerlerin çoğu zaman çelişmesi doğal sayılan bir gerçektir. Araştırmadaki bulguların bu nedenle daha gerçekçi sonuçlar vermesi doğaldır.

Konuşmadan yazıya geçerken bazı cümleler daraltılsa bile konunun özü saptırılmadan olay yansıtılmaya çalışılmıştır. Tüm araştırmacılara faydalı olması temennisiyle.

Kıbrıs'ta insanların birbirine karşı dileklerinden en önemlisi çocuklarının düğünlerini görmektir. Anne babanın en büyük isteği çocuklarının evlenmesi ve kısmetinin iyi olmasıdır. Çünkü halkımız evliliğin bir şans, mutluluk olduğuna inanır. Özellikle kız çocukları için.

Bir kız çocuğu doğar doğmaz annesi çeyizi hazırlamaya başlar. Çeyiz nedir? Çeşitli çarşaf, nevresimler, işlemeli kumaşlar, Bakır eşyası, mutfak eşyaları, hamurun yoğrulmasında kullanılan eşyalar, bakır leğen, çatal bıçak takımları, kısaca bir evin dönmesi için gereken eşyalar çeyiz sayılır.

Anne bir kuzu satın alır ve onun adına "martin" der. Rodosta bunun adı "Martini"dir. Bu kuzuyu besler ve panayırlarda yaz gelince özellikle onyedeyünlüde yapılan "anastasiyos panayırları"nda satar. Aldığı para ile de kızının çeyizini yapar.

Şimdi de gelelim evlilik geleneklerine...
Bir genç erkek kıza direk evlilik teklifinde

bulunamazdı.

Her zaman teklif görücü aracılığıyla yapılırdı. Erkeklerin dikkat ettikleri nokta kızın iyi bir aileden olmasıydı. Fakat bu erkeğin ailesini daha çok ilgilendirmektedir.

Bunun yanında kızın ailesinin biraz tarlasının ve parasının olmasına dikkat edilirdi. Ne yazık ki bu da önem taşırdı. Halkdilinde "Ellerini dolduran bir evliliğin, kucağını dolduran bir karın olsun" denir. Öyle bir kadın istenirdi.

Kızların evlenme yaşı on sekizden başlardı. Erkeklerin biraz daha büyük olması gezerirdi. Ortaçağda Kıbrıs'ta yürürlükte olan ve "azises" denen kanunlara göre bir kızın on iki yaşından önce nişanlanması yasaktır.

Fakat buna rağmen Girnenin Akatu bölgesinde olduğu gibi çocukları çok küçük yaşta ve hatta doğmadan önce nişanlanabiliyorlardı. Buna "küçük yaşta nişanlanma" denirdi.

Bu geleneğe Bizansta da rastlanırdı. Bu olayın nedeni gelin ile damadın aynı köyde kalması ve servetlerin birleşmesiydi. Böylece evliler daha iyi bir yaşam sürerlerdi.

Kızın ailesinin niyetini öğrenmek için önce görücü ziyarete giderdi.

Görücü büyü ve nazardan sakınmak için iç gamaşlardan birini ters giyerdi. İkinci nokta ise kapağa geldiğinde biraz beklerdi. Bu geleneğe daha çok Girne'de rastlanırdı. Bunu yaptığı zaman evliliğin gerçekleşeceğine inanırdı.

Görücüyü daima damat tarafı gönderirdi. Görücü daha sonra erkeğin ailesine haber verirdi. Onlar da yemekler hazırlayıp, kadının ailesine, kızın evine giderek şölenler yaparlardı. Tanrının izniyle anlaşmaya varıp tokalaşarak söz keserlerdi. Tokalaşmak anlaşmaya varıldığını belirtirdi. O zaman tokalaşmak resmi bir belge değerini taşırdı ve hiçbir zaman bozulmazdı.

Aynı zamanda nişan da yapılırdı daha sonraları ise nişan kiliselerde yapılmaya başlandı. Gelin veya damadın törene katılmamaları halinde bile nişan gene yapılırdı. Damat sözgelimi yurtdışında çalışıyorsa resmini gönderirdi. Kendi gelmesi de nişan yapılırdı.

Genç erkekler evlenecekleri kızı genellikle panayırılarda tanırırlardı ve onlara sevgilerini göstermeye çalışırlardı.

Eskiden öpüşmek, evlenmek kadar ciddi bir olaydı. Nişan töreninde damat gelini öptüğünde evlilik kesinleşirdi.

Arağones- "NİŞANIN RUMCA KARŞILIĞIDIR-Arağonesin esas anlamı Finikelilere dayanır. Bunlardan yahudilere ve İncil yunancaya çevrilince Rumcaya geçti. Kelimenin anlamı güvencedir. Nişan yüzüklerini pullu mendillere bağlarlardı. Bu mendilleri gelin ile damat birbirlerine verirdi. Sonra bir tabağa konur, gelinin yüzüğünü damadın anası, damadın yüzüğünü de gelinin anası alır. Konuldukları yerde evlilik törenine kadar kalmaları gerekirdi, aksi takdirde kötülüğe işaretirdi.

Bugün kırmızı mendil yerine yüzükleri kırmızı kurdele ile bağlamaktadırlar.

Riya

Nişan töreninden ve şöleninden sonra çeyiz anlaşması yapılırdı. Neydi bu anlaşmalar? Bugün nişan töreninden sonra yapılan işlem eskiden nişan töreninden önce yapılırdı. Bir papaz veya okuma yazma bilen bir kimse bir kağıda tarafların ne verebileceklerini yazardı. O zamanlar damat evi hayvanları ve arabayı verirdi. Gelin evi ise yukarıda belirtilen eşyaları ve tarlaları verirdi. Bazı yerlerde ev de kız tarafına gitti. Örneğin Polihrisofuda ev her zaman kız tarafına yapılırdı. Bugün de her yerde ev kız tarafına verilmekteydi.

Evliliğe Kıbrıs'ta "STEFANOMADA ANESMA" denir. Mutluluk veren olayların en önemlisidir. Resmi kadın eşe "STEFENİÇİ EVLODOHIÇİ" denir. Evliliğin yapılması için elverişli olan zaman ayın şekline göre belirlenirdi. Ayının dolunaya başladığı zamandan dolunayın dolmasına kadar olan süre evlilik için en uygun dönemdi. Ayın küçülmeye başladığı zaman evlilik yapılmazdı.

Kimi yıllar da evlilik için uygun sayılmazdı. Kıbrıslılar mayıs ayında hiçbir zaman evlenmezlerdi. Bu da Romalılar zamanında döneminde bu ayın ölümlere adanmış olmasından kaynaklanmaktaydı.

Halkbilimi 8

Evlilikler genellikle Eylül ve Ekim aylarında yaz işleri bittiği zaman yapılırdı.

Düğün hazırlıkları bir hafta önceden başlardı. "İmtomarak" gelin yatağının doldurulduğu ve yekandığı dönemdi. Yünler keman veya lauto eşliğinde dere veya çeşmede yıkanıp yataklar dolduruldu. Köyün genç kızları başlarında sadıç olduğu halde bu işleri yaparlardı. Sadıç diğer insanlardan ayrı olduğunu belirtmek için beyaz mendil bağlı bir kamyış tutardı.

Düğünden birkaç gün önce düğün ekmeğinin resi'nin yapılacağı buğdayın yıkanması yapılırdı. "Resi" kalın çekilmiş buğday ve etden yapılırdı.

Etin domuz eti olmamasına dikkat edilirdi. Bu adet bir kelime benzerliğinden kaynaklanmaktadı. Domuzun Rumca anlamı aynı zamanda dil anlamında okunmaktadır ve eğer yeni evliler domuz eti yerlerse dul kalacaklarına inanılırdı. Domuzun Rumcası hiros dulun okunuşunda "hiros"tur. Sonuçta yemek koyun etinden yapılırdı. Resi bütün toplumlarda vardır. Türkler ve Maronitler düğünlerinde, Ermeniler ise dini günlerinde bu yemeği yapmaktadırlar. Aynı yemeğe eski Yunanlılarda ve Bizansta da rastlanmaktadır. Bugün halen Yunanistan'da yapılmaktadır. Manişehrinde buyemeğe "hondoros" denilmektedir. Eski Yunanlılarda ise "hondo" adıyla bilinmektedir. Aristofanes'in yazılarında Hondoros pişirildiğine rastlanmaktadır. Bugün Midilli'de bu yemeye "keşkeki" denilmektedir.

Buğdayı kalın olarak öğütürler. İlk olarak gelin ile damat başlangıcı yaparlardı. Bu işler yine keman ile lauto eşliğinde olurdu. Özel resi şarkısı da birlikte söylenirdi. Bu öyküde, bir canavar damadı yemek ister, damat birkaç gün süre istedikten sonra canavarın yanına gider, o zaman gelin şimşek ve gök gürlütüsü olur, canavarı korkutarak damadı kurtarırdı.

Özel olarak öğütülmüş bu buğdaydan çörek de yapılmaktadır. Ayrıca sahan kabının üstüne konulmak için büyük yerde çörek yapılmaktadır.

Baf'ta gelin odasının süsleme geleneği de vardır. Bu geleneğe eski Yunanda da rastlanmaktadır. Süsleme şöyle yapılmaktadır. Odanın duvarlarına ve tavanına süslü çarşaflar asılmaktadır. Tavan renkli mendillerle süslenmektedir. Bu çarşaflara çeşitli çörekler asılır. Bazı çörekler yılan şeklinde yapılırdı. Yılanın evin

ruhu, evin koruyucusu olduğuna inanırdı. Bu yüzden kara yılan hiçbir zaman öldürülmezdi. Eğer damat çiftçi ise zembil şeklinde çörekler yapılırdı. Zembil çiftçinin buğdayı koy-duğu sepet anlamındadır. Daha nice sembolik şekiller işlenirdi.

Süslenen bu odada evlilikten sonra aile otururdu.

Bazı yörelerde düğünden önceki perşembe cuma veya düğünden sonrakısalı günü makarına yemekleri yapılmaktadır.

Düğüne davet, Sadıç tarafından keman ve lauto eşliğinde yapılmaktadır. Sadıç köyü dolaşır ve şarap destisinden şarap dağıtır. Ayrıca davet edilenlere mum verir. Baf'ta mum yerine bir çörek verilir. Davet edilen düğüne geldiğinde iki çörek getirmek zorundaydı. Aynı şey Dillirgada da yapılırdı.

Onodus bölgesinde davet, işlemeli ipek mendile yapılırdı. Bazen papazlar da verilir. Damadın sadıçına gömlek, gelininkine ise mendil verilir.

Cumartesi öğleden önce gelin yatağı dolduruldu. Sağlıklı çocuk verilmesi için de okutuldu. Evliliğin amacı dünyaya sağlıklı çocuklar getirmektir.

Evin avlusunda vaeya büyük odasında bir hasırın üzerine döşek kılıfı açılırdı. İçerisi yünle dolduruldu. Yünler yatağın kutsanması için haç şeklinde konurdu. Yünler, uğursuzluk sayıldığı için elden ele verilerek yerleştirilmez, yatağa oturanların üzerinden atılarak yerleştirilirdi.

Yatağın doldurulmasında yedi kadın yer alırdı. Bunların yalnızca bir kez evlenmeleri şarttı. Onların başında da papazın karısı yer alırdı. Rolü çok önemliydi. Yatağın yapılacağı yünler bir sepette saklanır, Papaz onları kutsardı. Sonra üç kadın özel bir oyun oynarlardı. Bazen bu oyun açılan döşek kılıfının etrafında oynanırdı. Bu işlemlerden sonra döşek dikilirdi.

Yünlerin için "efigano" adında nazara karşı bir bitki koyarlardı. Halk inancına göre bu bitki kokusu, nazara ve kötülöklere karşı koruyuculuk sağlamaktaydı. Tütsüleme olayı da bu inançtan kaynaklanmaktaydı. Aynı nedenle yatağın içine toplanılan madeni paralar da konulmaktaydı. Madenin de birçok gücü olduğu düşünülürdü. Yatağın üzerine dört haç da illenirdi. Geline çeyizi de bazan yatağın üzerine sergilenirdi. En sonunda yatağın

üzerine bir erkek çocuğu yatırılırdı. İnançlara göre bu olay ailenin sağlam erkek çocuk yapmasını sağlardı.

Çocuğun öksüz olmaması gerekiyordu.

Yatağın üzerine bir mendil açılırdı. Özel bir şarkının eşliğinde para konulurdu. Bu şarkı şöyle bir hikaye anlatırdı!

Bir yerde gelinin yatağı dikilirken Fakir bir rahip çağrılmış. "Sen de gel rahip, bakalım ne vereceksin? Rahip ise: "ben fakirim ne verebilirim ki" demiş. Fakat yine de altınlar, paralar, servetler vadetmiş. Bunu duyanlar sarhoş sanıp aylana kadar onu hapse atmışlar.

Çıktığında yeniden sormuşlar. Yine servet vadetmiş.

Pazar günlerine gelince. Bazı yörelerde olduğu gibi ayından sonra resiyi yıkarlar. Eskiden gelini de büyük bir tekne de yıkarlardı. Kalakarada olduğu gibi. Övücü şarkılar söylenirdi. Eskiden Kıbrıs'ta kına geleneği de vardı. Gelinin tırnak ve saçlarına kına yakarlardı.

Kırmızı, kan rengidir. Kan insana sağlık ve huzur vermektedir. Kan olmasa yaşam da olmazdı. Tüm bunlardan başka kırmızı ermişliğinde de simgesi sayılmaktadır.

Burada olduğu gibi bir dönemden bir döneme geçerken halkımızın bir takı gelenekleri vardır. Halk bilimcileri bu geleneklere geçiş gelenekleri derler. Kırmızı renk de bu geleneklerden biridir.

Genç kız, bekarlar safında olduğu zaman kırmızı renge sahip değildir.

Evliler safına geçtiği zaman, kırmızı renge sahip olmuştur. Bu hayatının biçimi, rengi olmuştur.

Eskiden kına, pazar günü gelinin yıkanmasından sonra yakınırdı. Aynı gün gelini süslerler damadı da tıraş ederlerdi.

Pazar günlerinin hoş bir olayı da şöyleydi. Eskiden Çakırsra ovasında gelinlerin babaları kalın bir kütük alırlar, kütüğün şişip ağırlaşması için kırk gün suya koyarlardı. Pazar günü damadın bunu ayırması, parçalaması gerekirdi. Gelinin babası damada: "Bu kütüğü kesersen sana kızımı veririm, aksi takdirde kızımı sana vermem" derdi.

Eskiden bir düğünde damat kütüğü kırmakta güçlük çekti. Düğünün zorlaştığını gören gelin tavuklara yem vermek bahanesiyle damada yaklaştı.

Damada baltayı kütüğün budak olan yerine vurmasını söyledi. Böylelikle damat kütüğü parçalayıp gelini aldı.

Pazar günü ayından sonra damat, köyün meydanlığında tıraş olurdu. Bu arada damadı öven şarkılar da söylenirdi. Damadın silindiği havluyu kaynanası, sandalyeyi de kendisi alır, bu arada damat da giydirilir, sadıçlar saçlarını tararlar, köyün genç kızları da gelini giydirelerdi. Bu olayda dul bir kadının yer almasına izin verilmez, Papazın karısı burada da büyük rol oynardı.

Gelini süsleyen mendiller, danteller kırmızı ve süslüydü. Süslenip giydirilirken genç kızlar şarkılar söylerlerdi. Anası çağrılıp beline kırmızı bir kuşak bağlardı. Kırmızı kuşağı anası bağlayıp, babası çözerdi.

Bazı yerlerde bu olayın tersi olurdu. Bazan damada da kuşak bağlanırdı, ancak genellikle geline bağlanırdı. Bu kuşak neyin simgesidir? Eskiden beri kuşak bekaretin simgesi idi. Ama bu hareketle kızının damada bakire olarak verildiğini belirtmekteydi. Babası da kuşağı çözmekle kızının bakireliğini damada vermiş oluyordu.

Bu gelenek yukarıda belirttiğimiz geçiş geleneğidir.

Damat kiliseye gitmeden önce, annesi boynuna bir beyaz mendil bağlar.

Damadın giysileri geleneksel dizlik, kuşak, şeritleri olan siyah yecek ve gömlektir. Eskiden fes de giyerlerdi.

Kilisedeki törene gelinince; Kilisede düğün taçları giyilir ve kilisenin tasından şarap içilirdi. Sonra içiliren ekmeğe de yenirdi. Bu olay karı koca bağları kurulduğunu belirtirdi.

Papaz incilden kadın erkekte korkmalıldır bölümünü okurken gelin ile damat birbirlerinin ayaklarını basmaya çalışırlar. Fakat gerçekte kadının damattan korkması için bu olayı erkek yapardı.

Törenin bir bölümünde gelin ile damadın üzerine buğday taneleri, piring taneleri, madeni paralar, çiçekler atılır. Sadıçlarda damadın ensesine vururlar. Bu gelenek Eski Yunanlılardan gelir ve erkeği güçlendirdiğine inanılır.

Damadın kocalık görevlerini yerine getirmemesi için büyüler yapıldığına inanılırdı. Bu büyüleri bozmak

Halkbilimi 10

için damat iç çamaşırlardan birini ters giyerdi. Bunun yanında cebinde bir kara saplı bıçak veya makas taşırdı.

Bazı yerlerde şeytanı kandırmak için evliler ilk gece birlikte yatmazlardı. Gelinin elbiselerine büyülere karşı kutsal su dökerlerdi.

Damat başka köydense gelini at üstünde almaya gelirdi. Köy gençleri ve kız tarafı köyün girişinde beklerlerdi. Orda da erkeğin attan inip köye yayan giriş yapması gerekirdi. Aksi takdirde damadın köye buluşu hastalık bulaştıracağına inanılırdı. Bu yüzden kavgalar çıkmış cinayetler işlenmişti.

Eskiden düğün saçları zeytin dalları veya nadiren asma dallarından yapılırdı. Dallar müzük eşliğinde şarap ikram edilerek ağaçlardan kesilirdi. KİLİSEDEN ÇIKARKEN geldikleri yoldan dönmemeye gayret edilirdi. Eğer o gün başka bir çift evlendiyse onun gittiği yoldan da gitmemeye dikkat edilirdi. Bunu kötülüğe uğramamak için uygularlardı.

KİLİSEDEN dönerlerken yolda onların tanıdıkları kendilerini tütsüler, gülsuyu dökerlerdi.

Eve vardıklarında damat elleriyle yumruklarıyla bir nar parçalar. Girişte siyah bir tavuk veya horoz keserdi. Nar eskiden beri bereketi ve bolluğu temsil ederdi. Siyah tavuksa evin hortlağı koruyucu olması için kesilirdi.

Pazartesi papaz gelinin bekaretini tesbit etmek için giderdi. Eğer gelin bakireyse geline yine hediyeler verilirdi. Yukarıda anlatılanlar pazartesi günü olmaktadır.

Verilen hediyeler altın mücevher ve mal gibiydi. Eğer gelin bakire çıkmazsa gelin tarafı ek çeyiz verir. Yine de kabul edilmese gelinin başına bir mendil bağlanıp gönderilir. Ayrıca bir tabak kırılıp evliliğin dağıldığını ilan ederler. Bazı yörelerde bu tesbit için sadıklar gitmektedir. Eğer sorun yoksa papaz evlilik pidesini gelin ile damadın başında kesip orda bulunanlar dağıtır.

Bu pide un ve balla yapılırdı.

Salt günleri. Damadın sadığı keman ve lauta ile köyü dolaşır ve o gün yapılacak şölene davet ederdi. Davet edilenler sadıca bir tavuk verirlerdi.

Bu tavuklar iki kişinin taşıdığı bir araca konur ve o gün pişirilerek yenilirdi. Akşamları yapılan törenlerde

gelin ve damat da oynardı. Damat ve gelin kendi sadıklarıyla oynarlardı. Bazen damat gelinle birlikte kadın oyunları da oynarlardı. Bu da bakire çıkan gelinin onuruna şölenin yapıldığını göstermekteydi.

Bu oyunda davetliler evlilerin elbiselerine paralar takarlardı. Daha önceleri paralar bir tabakta toplanır ve paralar alındıktan sonra tabak bir daha kullanılmamak üzere kırılırdı.

Eğlence esnasında da tabak kırılırdı. Şölende gelin ile damadı öven şarkılar söylenirdi. bazen şölen çarşambaları da sürerdi. Artan tavuklar pişirilip yenirdi. Bazen eğlenceler perşembe cumaya sarkar pazara kadar sürer, pazar günü tüm törenle ilgili malzemeler kaldırılırdı.

Evliliği takip eden üç günde gelin ile damadın evden çıkması gerekirdi.

Düğünü izleyen altı ay onları aileleri beslerdi. Gelin bu süre içinde katıra binemezdi. Aksi takdirde kısır kalacağına inanılırdı. Evliliğin çocuk yapmak amacıyla olduğu düşünüldüğü için kısır kalmak çok kötü birşey sayılmaktaydı. Görücü evlilik anında acı olmasın diye kahve içmezdi.

Gelin yolda yürürken başka bir gelin görürse onunla birlikte yürür. Bu bir zorunluluktur. Çünkü yeni gelinle birlikte yürümediği takdirde eskisine hastalık bulaştıracağına inanıyorlardı. Aynı şey damat için de geçerlidir.

Damat kahveye girerken eğer içerde yeni bir damat varsa onu dışarı çağırır ve içeriye beraber girerler.

Gelin kırk günde duvağını takmak zorundadır.

Kıbrıs'ta evlilik gelenekleri genellikle böyledir. Bazıları günümüze kadar gelmiştir. Fakat yenilikler ve teknolojik gelişmeler nedeniyle birçok gelenekler kaybolmuştur. Günümüzde düğünler pazar günü yapıp bitiyor. Kar amaçlı gelenekler uygulanıyor. Sözgelimi para toplama gibi. Fakat çoğu kez bunlar bile uygulanmamaktadırlar. Birde şu olaya değinmek gerekir. Benim köyüm pilehrisofudur ve düğünlerde komşu Türk köylerini de birer mum vererek davet ederdik. Caminin önünde mum bırakıp tüm köy de davet edilebiliyordu. Aynı davet şekli Türk köylerde yapardı. Birbirine yakın olan köylerde bu tip olaylar yaşanırdı. Düğünlerde birlikte gidilip birlikte oynanırdı.

Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir...

Bir Sözlük Çalışması Nasıl Olmamalı?

Ahmet AN

12 Mart 1992 tarihli Ortam gazetesinin Sanat sayfasında yer alan değerli dostum Harid Fedai'nin yazısı şu cümle ile bitiyordu: "Bu türden tartışmaların, eleştirilerin gündemimizden hiç eksilmemesi dileğiyle." Ne yazık ki bizde bilimsel tartışma ve eleştiri geleneği henüz gelişmemiş olup, genelde eleştiriye karşı bir hoşgörüsüzlük vardır. 1986-87-88 yıllarında çeşitli yayın organlarında yayımlanan eleştiri yazılarına ara vermeden bir nedeni de bu hoşgörüsüzlüktü. Mustafa Gökçeoğlu tarafından hazırlanan "Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü"nü okuduktan sonra, kitapla ilgili görüşlerimi ilk aktardığım kişi Harid Fedai oldu. Çünkü kitabın ön sayfasında kitabı denetleyen kişi olarak onun adı yazılıydı.

Gökçeoğlu'nun "Tezler ve Sözlükler 1" başlıklı kitabı 1988 yılında yayımlandığında yazarı tarafından bana iletilmiş ve görüşlerim istenmişti. Karşılıklı bir konuşmamızda Gökçeoğluna söylediğim eleştiriler, onun tepkisine yol açmış ve hatta bir süre benimle konuşmamıştı. "Sözlük"le ilgili görüşlerimin kendisine nasıl karşılanacağını bilmiyorum, ama Harid Bey'in ısrarı üzerine kaleme sarılmak durumunda kaldım. Yapıcı eleştirilerimin anlayışla karşılanacağını ummak isterim.

İlk dikkatimi çeken, kitabın başlığı oldu. Kapak üzerinde "Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü" derken, iç sayfada doğru şekliyle "Deyimler Sözlüğü" biçiminde yazılmış. Önsözde ise iki farklı biçimde yer alıyor. Önsözde, yazarın böylesi bir çalışmayı ülkemizde ilk kez gerçekleştirmiş olduğu gibi bir izlenim verilmeye çalışılmış. Oysa ki Nisan 1969'da yayımlanan Mahmut İslamoğlu'nun "Kıbrıs Türk Folkloru" adlı kitabında (s.67-71) Kıbrıslı Türkler tarafından kullanılan

atasözlerinden küçük bir demet yer almış, Oğuz M. Yorgancıoğlu'nun 1980 yılında bastırıldığı "Kıbrıs Türk Folkloru" adlı zengin derlemesinde de "Deyimler" (s.131-141) ve "Atasözleri" (s.141-146) alfabetik sıra gözetilerek yayımlanmıştır. Erdoğan Saraçoğlu'nun "Kıbrıs Ağzı" adlı kitabında da (1980), Atasözleri (s.44-57) verilmiştir. Kitabın 1. sayfasında yer alan "Sözlüğün hazırlanmasının öteki etkenleri" başlıklı bölüm ise Hasan Eren'in Türk Dil Kurumu'na sunduğu bildiriye küçümseyici bir nitelik taşımaktadır. Oysa ki burada Eren'in bildirisinde de içinde, diğer, Kıbrıslı Türklerin bu konuda yaptıkları yayınlar değerlendirilebilirdi, konu zaten "sözcükler" değildi. Gökçeoğlu, kendisiyle yapılan bir söyleşide, Kıbrıs ağzı ile ilgili bir çalışma içinde olduğunu söyledi. Umarız bu çalışmada, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde yine Kıbrıslı Türk öğrenciler tarafından hazırlanmış (benim saptamalarıma göre 1960-80 arası 15 tane) tez çalışmalarını da gözden geçirir ve "ilk" olma iddiasında bulunmaz. Tıpkı Eralp Adanur'ın kitabına yazdığı önsözde, bu kitabı ilk deneme kitabı olarak nitelemesi gibi. Burada da geçmişte yayımlanan kitapları görmezlikten gelme sonucu yazar şunları yazabilmiştir: "Neyazık ki biriki tekil araştırma dışında adada konuşulan dil üzerinde yeterli araştırmalar yapılmamıştır. Bunun doğal sonucu olarak da Kıbrıs Atasözleri Sözlüğü, ne de Deyimler Sözlüğü hazırlanmamıştır." (Tezler ve Sözlükler 1, s.35)

Sözlüğün düzenlenişinde yapılan en önemli hata,

atasözleri ile deyimlerin ayrı ayrı değil de, karışık olarak düzenlenmesi ve alfabetik sıralamaya özen gösterilmemesidir. Böylelikle sözlüğün kullanışlı olması engellenmiştir. Benzer atasözü ve deyimler için "Bak" diye atıfta bulunulurken, nereye bakılacağı yazılmamıştır. Nitekim Bekir Azgın, kitapla ilgili yazısında, bakıp bulamayınca sinirlenmiş ve şöyle yazmıştır: "K harfindeki atasözleri ve deyimleri baştan sona, tam üç kez taradım, ama nerede olduğunu bir türlü körlenemedim." (Yenidüzen, 12 Eylül 1991) Bu durumda Gökçeoğlu için "son yıllardaki araştırma ve yayınlarıyla Kıbrıs Türk folklorunun en ciddi araştırmacılarından biri konumuna geldiğini belirten Azgın'ın yargısını yukarıda 'değinilen diğer hususlar ışığında yeniden değerlendirmesi gerekmez mi? M. Gökçeoğlu ise 12 Mart 1992 günü Ortam'da çıkan Neriman Cahit'le yaptığı söyleşisinde kendisini şöyle savunma gereğini duymuş: "Bilgisayarla yapılması gereken bir işi, eli yıllık bir daktilo makinesiyle yapmaya çalıştım. Bunun sonucu sözlüğe her harfi kendi içerisinde alfabetik sıraya koyamadım." Oysa ki yüzyıllardır sözlük hazırlayan bilim adamları, kart/fiş sistemiyle çalışmakta ve yeni bulgularını kolaylıkla listelerine ekleyerek, alfabetik sırayı korumakta, son şekliyle de dizgiye vermektedirler. Kitapta bazı tekrarlar da vardır. Örneğin s.30'da "Andıllayla bakmak, s.33'de Andilya koyup ardından bakmak, s.31'de "açık boğaz aç kalmaz, s.43'de tekrarlanıyor, bu kez Türkiye'deki Açık ağzı, aç kalmaz, şekliyle birlikte verilerek, ilkinden farklı olan "yaşayan kişi geçim yolunu arayıp bulur" açıklaması yapıyor. Biz bu deymi "Aç boğaz, açık kalmaz" şekliyle de biliyoruz. Kaldı ki Türkiye'deyayımlanan sözlükler taranarak, bizde kullanılanlara ulaşılacak kaygusuyla mı hareket edilmiştir?

s.44'de yer alan "Adamın karnına karnına vurmuşlar da ah arkam dememiş" deymi, eğer bir dizgi yanlış yoksa, aslında "demiş" şeklinde kullanılmaktadır. Aksi takdirde karnına vurulan adam, niye arkasının ağrıdığını söylesin. s.41'de "ağzı dili yok" yazılmışken, s.48'de "Ağzı dili yok ya!" diye yeniden sıralanmış. Bunlar sadece bir harf altında toplanarlarda il ek eden saptanabilen yanlışlar.

Düzenlenişteki bir başka büyük yanlış, Rumca sözlere karışık olarak söylenmiş deyimlerin "Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü"ne alınmış olmasıdır. Bunlar kolaylıkla ayrı bir başlık altında toplanarak verilebilirdi. Kaldı ki eski nesillerin Türkçe yanında Rumca'yı da kullanmaları, bu tür söyleyiş şekillerini getirmiş, ama Kıbrıs Türkçesinin bir kalıcı unsuru haline gelememiştir. Bizde Türkçe söylenmekte olan birçok Rum atasözünün varlığı da bilinmekteyken, böylesi bir

çalışmada Rumca yayımlanmış çalışmaların da taranması gerekirdi. s.10'daki alıntı yetersizdir. Öte yandan s.58'de yer alan "Bok değil de dedem boku" deymi için Bak. Bok değil de iskada, diye Rumcaya atıfta bulunulması (o da, yanlış açıklamasıyla s.59'da yer alıyor) yersiz bir değerlendirmedir. Angoni sahibi olmak (S.33), abofasi etmek (s.46), barabono etmek (s.51), bomilarga suratlı, bastarda, buroma doğmak (s.53) gibi sözcükler ise ancak rumcadan Türkçeye hazırlanmış bir sözlükte yer alabilirdi. Şu sözcükler ise Türkçe Sözlük'te zaten yer alıyor: beddua etmek (s.55), çılına dönmek (s.78) çıtkırıldım olmak (s.75)

Kıbrıslı Türklerin atasözleri ve deyimleri batağa saplanmak (s.65) arasında müstehcen olanların sayısının önemli bir miktara ulaştığı bilinmektedir. Gökçeoğlu'nun kitabına almadığı ve bizim derlemiş olduğumuz bazılarının burada başka şekillerde yazıldığını gördük. Hatta müstehcen olmayan deyimlere bile eklemeler yapıldığı haller var: "Ben derim bayram haftası, sen dersin yandı götünün tahtası (s.60), at binenin, kılıç kuşananın, yarak ucananın (?) (s.49). Bize göre müstehcen olan deyimler de ayrı bir başlık altında toplanabilir.

Yazının daha fazla uzamaması için burada sece d harfine kadar olan ilk 78 sayfa ilk okuyuşta saptayabildiğim yanlışlıklara değindim, s.2 ile s.27 arasında yer alan bölümde dile getirilen birçok özlü yargıya katılmadığımı belirtmek isterim: Karasakal deymi 1974'den sonra değil, 1960'larda yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. "Baronun köleleri gitti" deymi herhalde yalnız yazarın köyünde kullanılmaktadır. (s.5) Kıbrıs Türklerinin kökü kökmeği genelde Güney Anadolu'dur (s.7) iddiası hiçbir dil örneği ile kitapta kanıtlanmamaktadır. "Saat beş gibi gelirim" deymi yerleşmiş bir deyim değil, moda bir deyimdir. (s.7) "Yetmiş iki buçuk bin millet" deyiminde (s.8) yazarın bir matematik hatası vardır. "Azgan"ın karşılığı iki ciltlik Türkçe Sözlük'te bulamayan Gökçeoğlu, Bener Hakkı Hakeri'nin sözlüğüne baksaydı (s.5) Derleme Dergisi'nden alındığını görecekti. (s.10) s.13'de "aşağıda sayacağım sayrılıkların günümüzde kökü kazanmıştır" deniyor. Oysa karın ağrısı, sancı, uyuz, kuduz, kolera, sıtma, körlük, de-lilik vd. hep var ve Kıbrıs türkü sayrılık değil, hastalık demektedir! "Adalının beğenisi", "adalınsanı", "ada Türkleri" gibi söyleyişler ise bir zorlama ürünüymüş gibi geliyor.

"Çok sıkı açışmıştım. Ödülü bekliyordum" diyen M. Gökçeoğlu'na (Yenidüzen, 5 Mart 1992) yeni çalışmalarında daha fazla dikkat ve özen göstermesini diliyoruz.

Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir... Eleştirir...

Sayın Ahmet An'ın Sözlük Eleştirisine Yanıttır

Mustafa GÖKÇEOĞLU

Sayın An'ın bilimsellikten uzak olan düşüncelerine yanıt vermeden önce eleştirii adına birkaç söz söylemenin yararlı olacağı inancındayım.

Eleştirii yazarlarında önce neyin eleştirilmiş olduğu yazılır. Okuyucuları bilgilendirmek için sözü edilen ürünün künyesi verilir. Oysa A.An. kitabın ne sayfasayısını yazmış, ne yayınevini bildirmiş, ne de basıldığı yerin adını etmiştir. Ama olsun. Önemli değil. Bay An için bunlar doğaldır.

Bay An, Ortam gazetesinin Sanat sayfasındaki Harid Fedai beyin yazısından bir alıntı yaparak yakınmalarına başlıyor. Toplumda eleştirii hoşgörülüğünün bulunduğu görüşlerini ortaya koyuyor. Bilimsel tartışmaların olmamasından yakınıyor. Bence bu görüş tartışılabilir, tartışılmalıdır da Ama önce oyunun kuralını koymak gerekir, yoksa bugün içine düştüğü durumdan kurtulamaz.

Eleştirii bilimsel bir olaydır. Bir bakıma seçilen disiplinler grubunun gereklerini yerine getirmektedir. Yeni eleştirii, yapısal eleştirii, arketipçi eleştirii, tarihel eleştirii, Marxist eleştirii, Sosyolojik eleştirii gibi akımlar vardır. Olay bu kadarla da bitmemektedir. Şiirin, oyunun, romanın, öykünün, dilin, kültür kitaplarının eleştirmenliği başlı başına birer uzmanlık dalıdır. Eleştirmenler bu kurala uyarlar. Oysa A. An kendini her türün eleştirmeni görmektedir. Bu "yetkin ve yetkili" arkadaş kendini bir gün şiir eleştirmeni görmek, ertesi gün dil eleştirmeni, devri gün öykü eleştirmeni, bir başka gün kültür eleştirmeni. Her sanat ve kültür dalına batıp çıkmakta. Yapıyacı küpü mübarek. Ünlü bir söz vardır. Siz de bilirsiniz. Yapamayan tarif eder derler. İşte öyle birşey...

Eleştirii yapma gerekçesini Harid Fedai Bey'in bir sözüne dayandırıyor. Harid Fedai Bey iyi ki kendisine ekmeğe yeme, su içme demedi. Yoksa...

Bay An aklını kitabın adına takmış. Aynen şöyle diyor. "İlk dikkatimi çeken kitabın başlığı oldu. Kapak üzerinde Kıbrıs türk Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü biçiminde yazılmış. İç sayfada doğru şekilde Kıbrıs türk Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü biçiminde yazılmış."

Evet kitabın adı Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü'dür. Tıpkı Metin Sözen ve Uğur Tanyeli'nin birlikte hazırladıkları "Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü'nün adı gibi. Atasözleri ve deyimler sözcüklerinin her ikisini de adın i durumuna getirmek gerekmez. Yalnızca birini adın i durumuna getirmek yeterlidir. Eger kavram tekse adın yalın haliyle yazılır. Tıpkı Toplum Bilim Sözlüğü, Ruhbilim Sözlüğü örneklerinde olduğu gibi Örnekler saydıklarımla sınırlı değildir. Bay An'ın düşüncelerine kulak verselerdi sözlükleri hazırlayanlar kitaplarına Toplumbilimi Sözlüğü, Ruhbilimi Sözlüğü gibi adlar vermeleri gerekirdi.

Bilindiği gibi her bağımsız düşünce ayrı bir paragraftır. Ama Bay An düşüncelerini karıştırmış olması ki kitabın adından sonraki "görüşlerini" de aynı paragrafa eklemiş. Dere tepe dümdüz gitmiş. Her ne ise. Ben onun yaptıklarını değil de görüşlerini yanıtlıyayım.

"...Yazarın böylesi bir çalışmayı ülkemizde ilk kez gerçekleştirmiş olduğu gibi bir izlenim verilmeye çalışılmış..." deyim savını öne sürüyor. Oysa ben değerliliğin bir gereği olarak yararlandığım kaynakları ve kişilerin adlarını kitaplarımın kaynakça ve kaynak kitaplar bölümlerinde hep verdim. Dökümlerini yaptım. benden önceki çalışmalardan hep söz ettim. Kitapları açıp okuyanlar bunları görür.

Önceki çalışmaları yadsımak şöyle dursun, geçmişteki yapılan çalışmalardan yararlanarak yapıtımı

varsıllaştırdım. Ama şunu da vurgulamakta yarar vardır. Benden önceki çalışmalar folklor kitaplarının içinde birer bölüm olarak ortaya konmuştu. Bay An'ın da söylemek zorunda olduğu gibi tümünün toplamı 30 sayfa tutmaz. Sınırlı çalışmalardır. Oysa Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2 - 232 sayfadır. Olay bütün yönleriyle ele alınmıştır. Kuşkusuz çalışmalarım sürmektedir. Yinelemiş olayım. İşte bu kitapla ilk kez kapsamlı bir çalışma oldu. Bay An "izlenime" gerek yoktur. Kitap bu yönüyle ilktir.

Hasan Eren'in Türk Dil Kurumu'nda sunduğu bildiriyi küçümseyici bulduğum savlanıyor. Ben H. Eren'e bilgisizdir demedim. Ama şunu da unutmamak gerekir. Bir kişi ne kadar çok bilgiyle donatılmış olursa olsun, bir ağız üç dört günde incelenemez. Kendi bildirisinde de belirttiği gibi dolaşmış olduğu yerleşim birimi çok sınırlı sayıdaki köydür. Gene kendi anlatımından anladığımıza göre çok sayıda farklı sözcük derlemiş. Bana göre önemli olan, bildirisinde bunları bir sözlük olarak ortaya koyacağını söylemesine karşın kitaplaştırmamasıdır. Verdiği sözü tutmamasıdır.

Adam anınsız sözü sözlükten kaydırıp Eralp Adanır'ın kitabına taşıyor. Ne ilgisi var demeyin. Adınız An'sa vardır. Ahmet için doğaldır.

Çok şükür! Ensonunda paragraf başı yapmayı anımsadı. Oysa şekerle tuzu aynı torbaya koyar gibi once "düşüncesini aynı paragrafa tıktırdı. Olur böyle şeyler.

Ne imiş efendim, atasözleriyle deyimleri "ayrı ayrı değil de karışık olarak ve alfabetik sıralamaya özen göstermemişim".

Bence atasözleri ve deyimleri ayrı ayrı yazmanın hiç gereği yoktur. Dahası atasözü ve deyim yanyana yazıldığına aradaki farkı okuyucular daha iyi seçme olanağına kavuşurlar; Sözlüğü kaleme alırken bu durumu iyice düşündürme yapmıştım. Kimi kitaplar ayrı ayrı aldığı gibi bazıları da birlikte almışlardır. Birlikte olanı yeğledim. Aysan (Ediskun) Türkhan'ın hazırladığı Konuşan Deyimler ve Atasözleri adlı kitap bu yöntemimin örneklerinden biridir.

Deyimler ve Atasözlerinin kendi içlerinde sıralanıştı gerçekten yapılmamıştır. Bu teknik bir olaydır. Geçmişte böylesi olaylar kart dizisiyle yapıldı. Günümüzdeyse bilgisayarlarla yapılmaktadır. Ben bu eksikliği Bay An'dan çok önce çeşitli söyleşilerde dile getirdim. Onun yazısında yeni söylenmiş bir yan yok. Tıpkı Sayın Bekir Azgın'ın yazısından alıntı yapması gibi. Kitabın giriş bölümünde de belirttiğim gibi en büyük dileğim genişletilmiş ve düzenlenmiş ikinci basımını yapmaktır.

Sayın Bekir Azgın "son yıllardaki araştırma ve

yayınlarıyla Kıbrıs Türk Folklorunun en ciddi araştırmacılarından biri konumuna geldi" saptaması canını sıkmış olmalı. Öfkelen-di. Bana göre öfkelenen Bay An'sa doğaldır. Ama unutmamalıdır. Sayın Bekir Azgın'ın bu yazıyı yazması için elini tutmadım. Bu Bekir Bey'in değerlendirmesidir. Verilerden ve örneklemelerden yola çıkarak bu yargıya varmıştır. Kuşkusuz benim için sevindiricidir. Ama onun öfkelenmesine ne de yerinmesine gerek yoktur.

Neriman Cahit Hocanımla yaptığım söyleşide soruların biri de ödüle ilgiliydi. Beklentim olduğunu söylemişim. Çünkü yaptığım için bilincindeyim. Yazarlık ve araştırmacılık öyle bir iştir ki iddian olmadığı gün kalemin kırılmış demektir.

Bay An "Andilyayla bakmak", "Andilya koyup ardından bakmak" deyimlerinin farklı olduklarının ayrımında değil. Birincisinin anlamı "Güneşe karşı eliyle gözlerini siper ederek, kişinin karşısındaki dikkatlice bakması. Bir fırsatın kaçırılması"dır. İkincinin anlamıysa "olayların gelişmesini izlemekte geç kalmak"tır. Her ikisinin anlamı birbirlerini tam olarak örtmemektedir. İkisini de halkımız yeri geldikçe kullanmaktadır. Tekrar söz konusu değildir. Kaldı ki tekrar olsa bile her ikisinin de sözlükte yer alması gerekir. Bunu doktorlar da yapar.

■ Hasan Eren'in Türk Dil Kurumu'nda sunduğu bildiriye küçümseyici bulduğum savlanıyor. Ben H. Eren'e bilgisizdir demedim.

"Reçeteye yazdığım bu ilacı bulamazsan yerine bunu al" dediklerini çok işittim.

Tüm "eleştiri" boyunca Bay An'ın saptayabildiği tek doğru nokta şu. Gerçekten de bir dizgi hatası sonucu "Adamin karnına karnına vurmuşlar da ah arkam" dememiş" sözcüğü demiş biçiminde olacaktır.

"Ağzı dili yok" ve "Ağzı dili yok ya" deyimlerinin anlamlarında az da olsa farklılık olduğu tanımlarından da anlaşılmaktadır. Açıklamaların birinde "başarmak" diğeri de "gerçekleştirilmesi" sözcükleri seçilip kullanılmıştır. Böylesi örnekler Türkçe sözlüklerde çok vardır. Hatta bir deyim olumsuz ve olumsuz arasında anlam farkı ya da anlam kayması ayrı ayrı yazılarak açıklanmıştır. "Baş edebilmek Baş edememek" buna

örnektir.

Sayın eleştirmen "Rumca sözlerle karışık olarak söylenmiş deyimlerin "Kıbrıs Türk Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü"ne alınmış olmasıdır" diyerek hata olarak görmektedir. Hayret doğrusu, İngilizce sözlüklerde Fransızca'dan girme onbinlerce sözcük var. İçinde Fransızca sözcük olan deyimler bu sözlüklerde yerlerini almıştır. Türkiye'de yazılan sözlüklerdeki atasözü ve deyimlerin yapılarına giren dünya kadar Arapça, Farsça, Fransızca ve İngilizce sözcük var. Sözcüklerin kökenine göre hiçbir deyim ve atasözü sözlüğü ayrı bir sınıflandırmaya tutulmamışlar. Anlaşılan Ahmet Bey'in eleştirisi bana değil; bütün dünyadaki sözlük yazarlarındadır.

Sözlüğün başında "dil devingendir" dedim. Yani değişkendir. Kalıcılık çok ciddi bir savdır. Bir deyim ya da atasözüne yapışan yabancı sözcükler tek tek günlük yaşamda kullanılmaları bile atasözü ve deyimlerin yapılarına girdikleri için varlıklarını ve etkinliklerini sürdürürler. Bunların Türkiye'deki sözlüklerde de binlerce örneği vardır. Aradaki tek fark şudur: Bizim atasözleri ve deyimlerimizdeki yabancı sözcüklerin çoğu Rumca kökenlidir. Türkiye'de ise Arapça, Farsça ve Fransızca kökenlidir. Kalıcı bir unsur olmalarına gelince şu gerçekle karşılaşılır. Rumca sözcüklerin pek azı tek tek kullanılmaktadır. Ama deyim ve atasözlerin içinde olanlar yeri geldikçe söylenmektedir. Kalıcı bir unsur olup olmadıklarını atasözünün ve deyimlin unutulup unutulmamasına bağlıdır. Olay sayın eleştirmenin dediği gibi yalnız Kıbrıs türkçesiyle ilgili değildir. Bütün dillerin sorunudur.

Ahmet An ortak atasözleri ve deyimlerin bulunması konusunda Rumca yazılmış bütün kaynakların taranması gerekmektedir diyor. Amacım Rumca'ya girmiş deyimleri ve atasözlerini saptamak değildir. Çünkü benim yazdığım Türkçe bir sözlüktü. Kaldı ki bugünkü siyasal ortamda bunun olanaksız olduğunu dünya alem bilir. Bunun için onuncu sayfadaki alıntılar yeterlidir.

"Bok değil de iskada, angoni sahibi olmak, abofasi etmek, barobono etmek..." diye yaptığı sıralamaları sözcük olarak nitelendirmektedir. Oysa bunlar deyimdirler. Ancak deyimlerin birer sözcükleri Rumca'dır. "Eleştirmene" göre bunlar "Rumca'dan Türkçe'ye" bir sözlükte yer almalıydı. Olur şey değil. Bizim dilimizde, dolayısıyla deyim ve atasözlerimizin yapılarına girmiş çok sayıda Arapça, Farsça sözcükler de vardır. Eğer önerilen bu yöntem uygulanmaya kalkılsa Türkiye'de yazılmış sözlüklerin içi boşalır.

Sayın Ahmet An'ın söylediği gibi atasözü ve

deyimlerimizdeki müstehecen olanların sayısı oldukça boldur. An burada olaya kendisini de katıyor. Fırsatı yakalamışken kendi derlemelerinden de söz ediyor. Dileğim yapmış olduğu bu derlemeleri bir bildiriyle sunar. Ben de yararlanırım.

Müstehecen olmayan deyimlere eklemeler yapıldığını öne sürmektedir. Evet yapılmıştır. Ama bunu halkımız yapmıştır. Bunlar birer klinik vakka değildir. Ancak halkın içine çıkılırsa öğrenilebilir. Bölgeseldir denebilir. Olabilir. Unutmamalıdır ki bir atasözü ya da deyim, önce bölgeseldir. Hatta bireyseldir. Daha sonra yaygınlaşarak genel duruma gelir. Bu kural yalnız bizim dilimiz için geçerli değildir. Bütün dilleri kapsamaktadır. Dil uzmanları da böyle der. Elden ne gelir?

Yargıya bakınız. "Bize göre müstehecen olan deyimler de ayrı bir başlık altında toplanabilir." Herseyden önce müstehecnlik kişiyi kötülüğe yöneltmektedir. Oysa cinsellikle ilgili bu deyim ve atasözleri kişileri kötülüklerden uzaklaştırmaktadır. Kitaplar öyle der. Suç benim değil. Her ne ise. Önüme sözlükleri sıraladım. İçlerinde okul sözlükleri de var. Hepsinde de cinsellikle ilgili sözcükler var. Yalnız Türkçe de değil, başka dillerde yazılmış olanların da var. İşin ilginç yanı Sayın An'ın önerisine uymamışlar. Kitapların sonuna ayrı bir bölüm eklememişler. Öyleyse ben niye ekleyeyim. Ayrıca sözlüğü yazarken çok sayıdaki sözlüğü teker teker araştırdım. Yöntemlerini inceledim. Bunu gerçek-leştirme için oturup Osmanlıca yazı ve Kiril çalıştım. Gönül rahatlığıyla derim ki hiçbirini de eleştirmenin önerisini uygulamamışlardır.

Karasakal deyimleriyle ilgili saptamalarımı yazdım. Bu derlemeye ilgili oldukça çokksöylence var. Bunların doğruluk derecesini saptamak sözlük çalışmasının dışındadır. Genelde olayı geçiştirmedim. Saptamalarımın sonuna aynen şu cümleyi de ekledim. "Aynı deyim için başka öyküler anlatanlar da vardır." Başka deyim ve atasözü sözlüklerini tarayanların bu kadarının da yazılmadığını görecektelersiniz.

Osmanlı fermanlarının bazıları Kıbrıs Türklerinin kökü ve kökmeğinin genelde Güney Anadolu olduğunu göstermektedir. Tezler ve Sözler II adlı folklor kitabıma bu fermandan bazı alıntılar yapmışım. Sözlük de incelendiğinde kişiye bu kanıyı uyandırır. Bu saptama sayın eleştirmende neden bu kadar tepkiye neden oldu, bilemiyorum. Yoksa kendinin bilip de bizlere söylemediği bulguları ve kanıtları mı var? Sakıncası yoksa söylesin de biz de öğrenelim. Bay An'ın dileğiye sözlük çalışmalarını aşan konulardır. Anlaşılan dil çalışmalarıyla tarih çalışmalarını karıştırmış.

Bay An bakın ne diyor?" Saat beş gibi gelirim, deyim!

Halkbilimi 16

yerleşmiş bir deyim değildir, moda bir deyimdir. "Bay An sanırım deyimim ne olduğunu bilmiyor. Hem de kitaptaki binlerce örneği gördüğü halde. Kişi bilmediği sularda yüzmeye kalkarsa boğulmaktan kurtulamaz. Kitapta da belirttiğim gibi bu tümce bir deyim değil, başka dillerden alınmış bir söylem biçimidir.

Azgan sözcüğü Sayın Bener Hakkı Hakeri'nin sözlüğünde de vardır. Ben yoktur demedim. Bu sözcüğün Divanü-Lugatit Türk'te de var olması ve Türk Dil Kurumu sözcüklerde bulunmamasının ilginçliğini vurgulamak istedim. Kullanmakta olduğumuz kimi sözcüklerin nerelere kadar uzanmakta olduğunu sergilemek istedim. Bu amacımı açıklamak için de sözlükte aynen şöyle yazdım. "Türk Dil Kurumu'nun hazırladığı olduğu iki ciltlik Türkçe Sözlük'te yer almayan azgan sözcüğünün deyimlerimizde yer alması oldukça ilginçtir". Kullandığım tümce açık ve seçiktir. Anlaşılamayacak yanı yok. Kişi itiraz etmek için itiraz ederse işte böylesi hatalara düşer. Kaldı ki Sayın Bener Hakkı Hakeri'nin sözlüğü, yazmış olduğum sözlüğün kaynakça bölümünde bulunmaktadır. Var olanı yok saymak benim yaşam biçimime denk düşmez.

Deyimlerimizde atasözlerimizin yapılarına giren sayırlık adları vardır. Günümüzde bunların çoğunun köklerinin kazınmış olduğunu vurguladım. Bay An isyan etti. Sayın okurlar siz söyleyin. Günümüzde sıtmadan, kuduzdan, kara sancıdan ölen var mı? Kökleri kazınmadı mı? Adamızda öteki sayırlıkların sağaltımları yapılmıyor mu? Yapılmıyor diyen hekimin varlık nedeni ortadan kalkmış olmaz mı?

Bay An, Kıbrıs Türkü "sayırlık değil hastalık demektir" diyor. Ben de bunun tersini söylemedim. Kitabı iyice okuyanlar hiçbir deyim ve atasözünün yapısında bu sözcüğü bulamazlar. Ama Bay An bilmedidir ki deyimleri ve atasözlerini açıklarken diletiğim sözcüğü seçme özgürlüğüm vardır. Nitekim, sayırlık sözcüğünü açıklamalarım da kullandım. Bay An'a inat olsun diye "eleştirisini" yanıtlarken de kullanıyorum. Bu benim en doğal hakkım ve söylem biçimimdir.

Bay An "Adalının beğenisi, ada insanı, ada Türkleri gibi söyleyişler ise bir zorlama ürünüymiş gibi geliyor" diyor. Ama böyle düşünmesine neden olan etkenleri ve gerekçelerini söylemiyor. Sonra da benim yargılarımın öznelliğinden söz ediyor. Oysa kitabı dikkatli okuyan kişiler benim yargılarımın doğruluğunu kavrarlar. Bay An'ınsa bir tek bile kanıtı yok. Olsaydı yazacaktı. Boşlukta kalmış düşüncelerle kişileri yermek ne kadar kolay, değil mi? Şunu unutmamak gerekir. Kişi söylediğine önce kendisini inandırabilirdi.

Bay An hatta müstehcen olmayan deyimlere bile

eklemeler yapıldığı haller var" diyor. Diyebilir. Dilin kemiği yok ya. Ama önemli değil. Bay An müstehcenliği kafasına takmış bir defa. Bir türlü kurtulamıyor. Bay An'ın inadına halkımı bu deyimleri tepe tepe kullanmaktadırlar. Hem de eklemeli biçimleriyle. Bunu işitebilmek için halkın içine girmek gerekir. Böylesi deyimleri ancak insanlarla barışık olanlar öğrenebilir. Bana, kimi deyimler bölgeseldir denebilir. Bu olgu her dil ve her toplum için geçerlidir. Bilimsel bildirilerin çoğunun konusu da bu özelliklerdir. Böylesi durumlar dillerin varsılıklarının birer göstergesidir.

Sonuç olarak şunları da söylemek isterim. Bay An'ın kitap çıktıktan altı ay (yazısının altına tükenmezle sonradan eklediği tarihten anlıyoruz) sonra eleştiri yazması oldukça düşündürücüdür. Hele Türk Bankası ödülüne layık görüldükten sonra. Yazamaz mı? Pek tabii yazabilir. Ama kişilerde kuşklar da uyandırır. Hele deyimle, söylem biçimlerinin ayırımına varamayan kişinin böylesi bir işe soyunması kuşkları daha da artır-maktadır. Ama olsun. Ne var bunda? Bay An'ın kendi deyişyle "düşüncelerini söyleme özgürlüğü vardır" Evet söyleyebilir ama eleştiri adına söyleyemez. Ona kalırsa kitap bölüm bölüm ya-zılmalı. Müstehcen olanlar bölümü, Rumca'dan alınanlar bölümü, atasözleri ve deyimler bölümü. Unutulmamalıdır. Olay bir bütündür. Ünitelere ayrılmış ders kitabı değildir. Yapılan sözlük çalışmasıdır. Her aklına gelen kural koymaz. Bu iyi bellemeli.

Vurgulamış olayım. Eleştiri çok ciddi bir iştir. Konuyu en az yazarı kadar bilmek gerekir. Oysa bizim toplumumuzda oyunun kuralına göre oynandığı pek söylenemez. Allah'ın bir kulu çıksa da seçtiği bir konuyu çeşitli disiplinlere göre eleştiren bir konferans dizisi verse yaşanan bu kaosları ortadan kaldıracaktır. En yararlı bir görevi yerine getirmiş olacaktır.

Saygılarımla,
Mustafa Gökçeoğlu
27.7.1992

Kıbrıs'ta Halk Ağzından Derlenmiş Sözcükler Sözlüğü:

- Bener Hakkı Hakeri Kıbrıs Postası, Mağusa
Konuşan Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü
Aysan (Edisun) Türkhan Remzi Kitapevi 1983, İstanbul
Türkçe Sözlük TDK yayınları 7. Baskı, 1983, Ankara
Ruhbilim Sözlüğü Orhan Hançerlioğlu, Remzi
Kitapevi, İstanbul
Toplum Bilim Sözlüğü Orhan Hançerlioğlu,
Remzi Kitapevi, İstanbul
Sanat Kavram ve Terimleri Metin Sözen-Uğur Tanyeli
Sözlüğü Remzi Kitapevi, İstanbul
Tezler ve Sözler II Mustafa Gökçeoğlu, Gençlik
Merkezi Yayınları, 1991, Lefkoşa

Arastırma...Arastırma...Arastırma...Arastırma...Arastırma...

Ay Luka Kilisesi ve Panayırı

Ay Luka kilisesi Lefkoşa surlar içerisindeki iki kiliseden biridir. Yenicami mahallesinin yanında yer alan küçük bir mahalle kilisesidir. Yakın geçmişimizde çevresindeki evlerde Rumlar, Türkler ve Ermeniler oturmaktaydı.

Bu kilise adını M.Ö. 14 yılında Antakya'da doğan

Araştıran: Rifat Şık

Kilise 1758 yılında başpiskopos Philotheos döneminde inşa edilmiştir. Eskiden kilisenin içinde bulunan bazı ikonların XVI. yüzyıl İtalyan ekolüne

Aziz Luka'dan almaktadır. Aziz Luka bir "Tıp Bilgini" idi. Bu azizin "Meryem Ana"nın portresini yaptığı ve Hıristiyan alemi tarafından benimsenen dört İncil'den biri olan "Lukas İncili"ni yazdığı söylenmektedir.

■ Bu yazı mahalle halkı ile Hizber Hikmetağalar'dan sağlanan bilgiler ile Rupert Gunnis'in "Historic Cyprus" adlı yapıtından yararlanılarak kaleme alınmıştır.

uygun olduğu ve kuzey duvarındaki haçın ise 1692 tarihli olduğu öğrenilmektedir. Bazı kaynaklarda kilisedeki ikon koleksiyonunun daha önceki bir kiliseden getirildiği; bunlardan iki tanesinin XV. yüzyıla ait olduğu kayıtlıdır.

Söylenişine göre eskiden kilisenin sınırları içerisinde bir çeşme bulunmakta ve suyu ise, mahalle halkı tarafından "Kadınlar Camisi" olarak bilinen "Akkavuk Mescidi"nden gelmekteydi. Mahalle halkı tarafından kullanılan ikinci çeşme ise kilisenin sınırları dışında yer almaktaydı. Eskiden kilisenin avlusunda ikonların, korunduğu tek odalı küçük bir ev bulunmaktaydı. O dönemde kilisenin etrafı de-mir parmaklıklı taş bir duvarla çevriliydi. Kilisenin güney cephesinde bir veranda vardı. Papazlar serinlemek için bu verandada otururlardı. Bu verandanın sadece izleri günümüze kadar gelebilmiştir.

Yakın geçmişimizde kilisenin çevresinde Rum,

Türk ve birkaç Ermeni ailesi ikamet ederdİ. Mahalenin Rumları yine aynı bölgedeki işyerlerinde mesleklerini sürdürürlerdi. Örneğin Lozan sokağındaki dörtyolda (Kilisenin yüz metre kadar ilerisinde) Rumların çalıştığı bir meyhane vardı. Bu meyhane akşamları mahallenin hareketli olmasını sağlardı. Bazı geceler sarhoşların taşkınlıkları vac gürlütüleri duyulurdu.

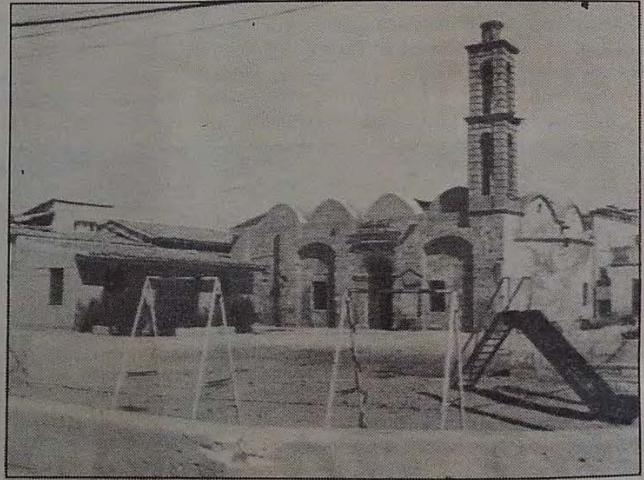
Yakın geçmişimizde mahallenin rumları cenazelerini bu kiliseden kaldırırlardı. 18 Ekim tarihinde kilisenin avlusuna büyük bir panayır kurulurdu. Panayırın ilk günü kilisede önce ayın yapılır, çanlar çalınır ve sonra da halk büyük bir coşkuyla panayırın tadını çıkarırdı. Dört gün dört gece süren panayır çevredeki mahallelere de taşardı. Türkler, Rumlar ve Ermeniler herhangi bir ayırım gözetmeden bu panayıra katılırlardı.

Panayırda neler vardı neler... Siyah ve beyaz üzümden yapılmış sucuklar panayırın gözde yiyecekleri arasındaydı. O zamanın çocukları

saticılardan sucuk çalarlardı. Çocukların sucuk çalması, aç olduklarından değil de panayır eğlencelerinden biri olduğu için yapılırdı. Kebab fırınları kurulur, köfte ile lokma kokuları mahalleye yayılırdı. Kuru yemiş olarak hurma, badem, fındık, ceviz, kuru incir ve kuru üzüm satılırdı. Panayırda yetişkinler ile çocukların çok güzel eğlenebilecekleri her çeşit eğlence vardı. Ancak büyüklerin sohbetleri, satıcıların sesleri ve çocukların coşku oyunları şimdi geçmişte kalmıştır.

Panayır, son günün akşamı kilisede düzenlenen "Esperino" adı verilen bir ayinle son bulurdu.

Rumların 1950'li yılların ikinci yarısında mahalleyi

terketmeleri üzerine kilise kullanılmaz olmuştur. Böylece zamanla içi toprak ile moloz taşlarla dolmuş, sütunları yıkılmış, kubbesi çökmüş, yıpranmış ve avlusu hurda araba park yeri olmuştur. Bu duruma son vermek amacıyla 1985-1986 yıllarında Eski Eserler ve Müzeler Dairesi ile Halk Sanatları Derneği'nin işbirliğiyle restore edilmiştir. O gün bu gündür Halk Sanatları Derneği ta-rafından bir kültür merkezi olarak kullanılmaktadır.

Bildiri... Bildiri... Bildiri... Bildiri... Bildiri... Bildiri... Bildiri...

Kadının Toplumdaki Yeri

Toplumların gelişmesine bakıldığında, kadın nüfusu ile erkek nüfusunun bir toplum içinde hemen hemen eşit düzeyde olduğu görülmektedir. Nüfus açısından söz konusu olan bu eşitliğin, cinslerinin toplumsal rolü açısından ele alındığında tarihsel dönemlerde içerisinde ve toplumda topluma değiştiği ve cinslerin toplum içerisindeki konumunun çeşitli faktörler gösterdiği bilinmektedir. Kadınların "kadınlık bilincini" özümsemelerindeki gecikme, kendi istem ve kararlarını belirleme eylemine sahip çıkmamaları ve kendilerine yazgı diye dayatılanlara karşı çıkmamaları yüzyıllardır sürüp giden kadın-erkek ayırımını ortaya çıkarmıştır.

İnsanın toplum halinde yaşamaya başladığı dönemlerde görülen anaerik toplum düzenindeki, kadının hakim konumu bir yana bırakılacak olursa, tarihin tüm kesitlerinde ve genel olarak tüm toplumlarda genellikle erkeğin üstün bir konumda olduğunu söylemek pek yanlış olmayacaktır. Avlanıp eve yiyecek getiren, madenleri işleyip şekillendiren toprağı işleyen, savaşan hep erkektir. Bilim ve teknolojinin henüz çok geri olduğu dönemlerde

fiziksel güç önemli bir üstünlük kaynağıydı. Genel olarak toplumların erkek egemen bir karaktere sahip olmasında bu özellik önemli bir etkenidir.

Günümüze geldiğimiz zaman, bilim ve teknolojinin başdöndürücü bir hızla geliştiği okuma yazma oranının hayli arttığı bu ortamda kadının da toplumsal yaşantı (üretim ilişkilerine dolayısıyla sosyal ve kültürel yaşama) alabildiğine katıldığı görülmektedir. Artık fiziksel güç

**Hazırlayanlar: Göksel Gürpınar (Has-Der üyesi)
Göksel İnce (Has-Der üyesi)**

gerektiren çok az sayıda işler dışında kadın hemen her işi yapabilmekte, yöneticilik yapabilmekte. Toplumda geçmişten kalma bazı önyargılar tümüyle kalkmış değildir. Kadının toplumsal yaşamı tüm alanlarda erkeğin sahip olduğu rahatlığa aynı oranda sahip olduğunu söylemek de pek doğru olmayacaktır.

Kadını hor ve erkeğin gerisinde gören toplumlarda genelde din etkili olmuştur. Özellikle İslam dininde erkeğin üstün görüldüğü açıktır. Çok eşitlik, erkeğin her zaman söz sahibi olması. Dinin etkisinin kırıldığı toplumlarda, kadının yerini bulmasının koşulları olmuştur. Bu toplumlarda din gündelik toplumsal yaşamı belirleyen bir faktör olmaktan ziyade kişilerde sembolik düzeyde mevcut olan bir anlayış ve inanç biçimindedir.

İran ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde ise toplumsal yaşamı düzenleyen İslam dininin

■ 8 Mart dünya kadınlar günü dolayısıyla düzenlenen form için Has-Der adına hazırlanan bildiridir.

kuralları olduğundan kadın hep 11. sınıf vatandaş durumundadır.

Ancak çok önemli bir noktayı hatırlatmakta fayda vardır. O da kadının iş hayatına artık geriye dönüşü mümkün olmayacak biçimde katıldığı gerçeğidir. Kadının üretim ilişkileri, kendisine dayatılan engellere, baskılara, dayatmalara da karşı çıkmasını sağlamıştır. Toplumdaki kadın-erkek dengelerini etkileyen en önemli unsur bizce

budur. Çünkü iş hayatına katılan kadın,kendine olan güvenini artırmakta ve bu güvenin verdiği destekle iş hayatının dışındaki öteki toplumsal aktivitelere de katılmanın şartlarına sahip olmaktadır. Bu gelişmeyi durduracak veya geriye çevirecek bir güç yoktur. Geçmişin gelenek ve alışkanlıkları,gerek meslek yaşamında,gerekse öteki toplumsal aktivitelerde kadının önüne bazı zorluklar çıkarmaktadır.Ancak dirayetli ve haklarını sonuna kadar savunmakta kararlı kadınlar için, günümüz toplumunda bu sorunların aşılabilmesi de pekala mümkündür.

Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir noktayı yılların binyılların getirdiği gelenek ve alışkanlıklardan kaynaklanan bir takım sorunları erkeklerle karşı bir mücadele malzemesi olarak kullanmaya çalışmamaktır.

Sorun, kadının önüne çıkarılan ve onun ilerlemesini durduran engellerin ortadan kaldırılmasıdır. Kadının özgürleştirilmesidir.Ancak toplumdaki diğer bireylerin ve doğal olarak erkek bireylerin özgürlüğü kadar özgürleştirilmesidir.

Kız çocuklara küçük yaşlardan başlayarak empoze edilen bazı yanlış düşüncelerin, (örneğin kız çocuklar okutulmaz, büyüyünce evlendirilir. (hatta bazan çocuk yaşlarda),çocuk doğurur,çocuğuna bakar ve hizmet eder gibi....) yazgılarını, engellerin silinmesi için çalışılmaktadır.

Bilindiği gibi özgürlük de göreceli bir kavramdır ve kadının özgür olması demek, kadının başına buyruk olması dilediğini yapabilmeye demek değildir. Yani sorunun özü kadın ile erkek arasında fırsat ve olanak eşitliğini sağlamaktır. Bunun önündeki engelleri kaldırmaktır. Kadını bir cins olarak ikinci sınıf vatandaş durumunda görmektir. Buradaki engeller ise sadece bir cins olarak erkekler değildir. Geçmişten kalma gelenek ve alışkanlıklardır. Bunların etkisindeki herkeştir. Bunların etkisindeki herkeştir. Bunların etkisinde olan birçok erkek olduğu gibi, kadına çok çağdaş yaklaşan erkekler de vardır. Aynı şekilde toplumda erkekten sonra gelmeyi kabullenmiş, bunu gayet doğal karşılayan ve hatta bu durumu savunan kadınlar da vardır. Sorun, bunu yaratan toplumsal baskınları ortadan kaldırmaktır. Kadının esas mücadelesi bu olmalıdır.

Esasen cinsiyet ayrımı gözetmeksizin insan olmanın sorunu da bu değil midir? Kadın olsun erkek olsun her insanın kişiliğinin önüne çıkarılan tüm engellerin ortadan kaldırılması için çalışması gerekmez mi?

Kadın da bir insan olarak kişiliğinin önündeki tüm engelleri karşı mücadele etmektedir. Bu mücadele de hedef erkekler olmamalıdır.

Tam tersine eşitlikçi, özgür bir dünya yaratılması mücadelesinde kadının en büyük müttefiki yine çağdaş düşünceye inanan erkekler olacaktır. Durum böyleyken erkekleri düşman olarak gösteren, erkekleri hor gören anlayışların kadının özgürlüğü davasına zarar vereceği açıktır. Ayrıca böylesi düşüncelerin, kadını erkek karşısında egemen duruma geçirmeyi amaçlayan bir tavır olduğu ve genel olarak insanın özgürlüğü ve eşitliği kavramına ters düştüğü de ortadadır. Bu tavır herhalde yüzyıllardır baskı altında kalmanın getirdiği iç güdüsel bir davranış olsa gerek.

Kıbrıs Türk toplumunda da kadının iş hayatına hemen hemen tümyle katıldığını ve her meslekte çalıştığını görmekteyiz.

Yukarda sözü edilen bazı ön yargılar haricinde yasal olarak kendisine karşı ciddi anlamda engeller çıkartıldığından söz edilemez. Bununla beraber aile yaşantısı içerisinde kadının fazla yük yüklediği de bir gerçektir. Bu durumun getirdiği bazı sorunların karşılıklı anlayışa ve sorumluluk bilinciyle aşılması mümkündür. Kadının sosyal, siyasal ve kültürel yaşama katılımı da yine büyük ölçüde mümkündür. Bu konuda toplum değer yargılarının ciddi bir engel oluşturduğu söylenemez. Bu tür faaliyetlere kadınlrın erkeklerle kadar yoğun (özellikle siyasal yaşama) katılmadıkları bir gerçektir.

Kota yerine kadının siyasi yaşamda da aktif olarak yer alması, çalışması, desteklenmesi ve kendi çabasının ürünü olarak toplumda bir yerlere gelmeyi amaçlaması ve istemesi gerekmektedir.

Ancak bu durumun aşılması da mümkündür. Mevcut engellerin tesbit edilmesi ve inatla üzerine gidilmesi en iyiyöntemdir. Yoksa kadının daha zayıf olduğu, konuların istismar ederek bunu erkek düşmanlığına malzeme olarak kullanmak hiç kimseye hiçbirsey kazandırmaz. Unutulmamalıdır ki dünyamızda eşit ve özgür ölçüler içinde kadına da erkeğede yer vardır. Bunun ötesinde, bu iki unsurun birbirine gereksinimi olduğu ve bir arada yaşamının yollarını mutlaka bulmak zorunda olduğu bir gerçektir.

Kadınlrın toplumsal bir güç olması, toplum dinamiğine katılımı ülkelerin demokratikleşmesi, özgürleşmesi ve çağdaşlaşmasında önemli bir etkindir.

Araştırma...Araştırma...Araştırma...Araştırma...Araştırma...

Adsız Bir Masal

Kaynak

İsim : Mukaddes Durmuş

Yaş : 75

Doğum Yeri : Sütlüce

Bir varmış bir yokmuş. Zamanın birinde bir köse çoban varmış. Bir gamış evcezi varmış. Üç beş dane da keçisi varmış. Bir akşam tilki gelmiş oğlaklarını yesin. Köse çoban tilkiyi yakalamış. Tilki yalvarmış köse çobana. Bırak beni sana çok bir faydam tokanacak. Tilki gibi hayvanın bana ne eyliği tokanacak demiş. Fakat gene yalvardığı için tilkiyi bırakmış. Tilki gitmiş bir gün padişaha. Bizim köse çoban liralarnın hesabını bulamadı. Lira kilesini ver, kileyann ölçekcek liralarnı demiş. Padişah vermiş. Tilki gider padişahın fişkusını garıştırarak bir lira bulur. Kilenin arasına gör. Götürür padişaha verir. Padişah der ki bakın bakalım hakikatisa kilenin arasında bir lira bulunacak. Bakarlar bir lira kilenin arasında bulurlar. Demek ki köse çobanın fazla bir parası vardı. Üç beş gün sonra tilki tekrar gider padişaha. Şilin kilesini verin bizim köse çoban şilinlerin hesabını bulmadı. Kileyann ölçekcek. Tekrar verirler. Tilki gene gider padişahın fişkusını garıştırarak bir şilin bulur, kilenin arasına gör. Götürür padişaha verir. Padişah der ki bakın bakalım hakikatisa kilenin arasında bulunacak. Bakarlar hakikatten kilenin arasında bir şilin bulurlar. Demek ki hakikattir. Aradan az gider uz gider, ondan sonra tilki gider padişahın gızını köse çobana ister. Çok zengin bizim köse çoban der. Padişah da madem bu gadar zengindir der ben de gızımı veririm der. Ondan sonra gider köse çobana tilki haber verir. Padişah gızını sana verecek. Ama ben nere götürüyem padişahın gızını bir gamış evcezim var. Tilki der ki sen hiç garışma benim arkama uy. Ben önce gidecek sen arkamda siz gelirsiniz, 40 gün kırk gece düğün ederler. Bir ata bindirirler padişahın gızınan güveyiyi. Padişah asgeriynan beraber arkadan, tilki de önden gider. Tilki gider gördüğü çiftiye padişah sorarsa bu tarlalar bu çiftler kimindir diye, köse çobanın deyin. Bulduğu çobana sorar. Kimindir bir davarlar dersen köse çobanıdır deyin. Bulduğu çobana sorar. Kimindir bu davarlar dersen köse çobanıdır deyin. Padişah her gördüğü çiftiye çobana sorar. Bu tarlalar,

Derleyen: Seval Gayde

çiftlikler davarlar kimindir? Herkes köse çobanıdır der. Padişah inanır. Tilki hepey önde gider, bir ev bulur, Çok güzel. Bir ihtiyar gadın içinde. Der ki padişah askeriynan geliyor. Gocagarıları hep kesecek. Gel seni saklayım. Bu hurunun içine sokayım. Tamam der goca garı. Tilki gocagarıyı hurunun içine sokar. Ağzını kapar. Altından verir ateşi. Yanar kebab olur. Galır onun içinde gocagarı. Çıkar önlere tekrar onları. Gelin güveyi, askeriynan padişah gelir, o eve girer. Onlar da arkasından girer. Padişah da gelir. Tilki da. Asker de döner gider yerine, Köse çoban başlar bakınmaya. Köse çoban başlar bakınmaya hiç böyle ev görmedi. Bir merteği altın, bir merteği gümüş. Duvarda da böyle altın gazıklar çakılı. Köse çoban başlar bakınmaya. Padişah der ama neçin bizim damat böyle bakınır. Tilki cevap verir. Duvardaki altın gazıkların biri eksildi da, onun için bakındı der. Ondan sonra biraz durur padişah da çıkar gider işine. Oyle güzel ev buldu köse çoban, zengin yer. Zengin olur. Padişahın gızınan geçinir. Ondan çocukları olur. Tilki de yanlarında, der ki ben size bu kadar eylik ettim. Buna karşılık bana ne eylik edeceksiniz? Oldüğümde beni mezara gömün. Tamam der köse çoban gömecem. Bir gün tilki yalandan öldü gibi yapar. Çocukları der ki baba bizim tilki öldü. Tamam dut guyrugundan sürükle götür atın ovaya der. Tilkiyi guyrugundan dutarlar, sürükleyerek götürürler ovaya atarlar. Tilki bir gün kaldıktan sonra ölü gibi, tekrar gakar gelir eve. Demek bana böyle yapacağınız der. Köse çoban der ki bildim yalandan yaptığını da onun için. Hakikaten ölseydin seni gömeceğdim der. Aradan geçer biraz sonra tilki tekrar ölü. Çocuklar der ki baba bizim tilki öldü. Dut guyrugundan sürükleda mezarlığın içine atın der. Çocuklar bu defa dutar sürükler götürür mezarlığın içine atar. Tilki da bir gün yatacak da sonra canlansın deyerek, bir gün galır gece olur gar yağar, fazla yağar yağar tilkiyi örter garlar. Canlanamaz ölü galır onun içinde. Köse çoban da bu yanda çocuklarıyla rahat yaşar. Ben da bıraktım da geldim.

Araştırma...Araştırma...Araştırma...Araştırma...Araştırma...

Pakla Fidanı

Masallar halk kültürünün ürünlerinden biridir. Çocukları uyutmak için, uzun kış gecelerinde toplanan insanların vakit geçirmeleri için masal anlatmak doğal bir yaşam olayıydı. Bu nedenlerle masallar kolayca nesilden nesile geçip günümüze gelmiştir.

Günümüzde derlenen çoğu ülkelerin masallarında bazı önemli mesajlar yakalamak mümkündür. Masalların sonunda iyiler kazanır, mutluluk olur, kötüler kaybeder. Tüm zorluklar ve yaratılan simgeler sonuçta yenilir. Devlet, ejderhalar olağanüstü güce olmasına rağmen masal kahramanları sonuçta onların zaafını yakalayarak galip gelirler.

Masallar anlatımdan yazıya geçince bazı özelliklerini yitirirler. Çünkü anlatıcı kendini dinletebilmek için birtakım teknikler, beceriler kullanıp hareketlerle masalı daha ilginç hale getirmeye çalışır. Halbuki yazıda yalın hale gelir.

Aşağıdaki masal Yeni Erenköy'de derlenmiştir. Kaynak kasetinde bulunmaktadır. Yeni Erenköy'de savaş nedeniyle belli bir dönem kapalı kalması nedeniyle masalların birçoğu günümüze orta nesile kadar gelmiştir. Çünkü ulaşım olmaması nedeniyle yazılı birçok masal kaynağına ulaşılamıyordu. Göçmen insanın çok olması ve boş zamanının çokluğu insanlar arası özellikli geceler masal anlatımları oluyordu. Üstelik değişik köylerden gelen insanların taşdıkları masal birbirlerine anlatılarak daha bir yaygınlaştırıldı. Radyonun masallar konusundaki zayıflıkları televizyonun köye girememesi de bilinen masalların anlatımında yeni birtakım etkenlerdi.

Aşağıda anlatılan masalda bunlardan biridir. Anlatılan kaynak kişinin dinleticiliği de masalın basit olmasına rağmen dinlenilirliliği önemlidir.

PAKLA FİDANI

Bir varmış bir yokmuş. Çok çoka eski zamanlarda bir ihtiyar kadın ile bir ihtiyar adam yaşıyormuş. Bu insanlar çok fakirmişler.

Bir gün ihtiyar kadın süpürürken bir pakla buldu. Karı koca

**Derleyen:
Özkan Yıkıcı**

bunu ne yapacaklarını düşünüyordular. Ette deşşeseler kemik çıkabilir, unla deşşeseler kepek çıkabilirdi. Öyleyse ekmeye karar verdiler.

Aradan günler geçti ağaç büyüyüp gökyüzüne dayandı. Üstü paklarla dolmuştu.

Bir gün ihtiyar kadın kocasına ateşi yakıp tencereyi üstüne koymasını söylemiş. Kadın da ağaca gidip bakla toplayıp pişirmek için getirecekmış, hem bakalım bu büyük ağacın ürünleri nasılmış?

Yaşlı kadın sabahléyin yavaş yavaş evden çıkıp ağaca tırmanmaya başladı. Ağır ağır ağacın tepesine doğru yollanırken bir yandan da merak ediyordu. Acaba bu ağacın tepesinde ne var diye. Derken ağacın tepesine gelince bir düzlüğe çıktı. Bir de görsün iki adam kavga etmiyorlar mı! Kadın merak ve korku içinde adamlara yaklaşıp selam verdi! Sonra niçin kavga ediyorsunuz diye sordu. Adamlardan biri "ben kışım" diğeri de "ben yazım" deyip kavgaya devam ettiler. "Sana da soralım Kış mı daha iyi yoksa yaz mevsimi mi? İşte bizim kavgamız bundan, sen ne diyorsun" dediler.

İhtiyar kadın kendine bakan adamlara şöyle bir baktıktan sonra "Ah oğlum yaz eksik olursa biz güneşi yazın güzelliklerini nerde bulacağız veya kış yok olursa yağmuru, kışın güzelliklerini nerde bulacağız. Benim için her ikisi de gereklidir. İkisinden de vazgeçemeyiz" dedi.

İhtiyar kadının bu yanıtlarından her iki adam da kavgayı kestiler, yaz bir ufak tas uzatarak Al bunu buna ne zaman "hade tasım şı yemeği yap deyince hemen o yemek dolmuş olarak hazır olur". Kışise bir elek uzatarak "Bu eleğe söylediğin anda sana her türlü ekme çesidini yapacaktır" İhtiyar kadın onlara teşekkür ederek hayır dualar okuyarak geri dönmek için yola koyuldu.

İhtiyar kadın ağaçtan aşağıya inerken birdenbire acaba yanılmayım, hiç olmazsa yüklü ağaçtan bakla kesip pişirmek için eve getireyim yoksa ihtiyar beni öldürsün diye düşündü. Hemen ağacın bir dalına usulca oturdu. Arkasına bağladığı aletçiklerini öñüne getirdi. "Hade tasım bir seak çorba" der demez seak bir

çorba tası doldurdu. İhtiyar kadın sevinçle bunu içti. Sonra kendisinden emin bir şekilde yeniden kalktı aşağıya indi.

Gün ikindine geliyordu. Yaşlı kadın evin kapısından içeri girdi. İhtiyar adam karısının geldiğini ve ellerinin boş olduğunu görünce, öfkeyle bağırdı. "Ben şimdiye kadar aç susuz kaldım, sen ise eli boş geldin, defol git". Tencereyiyanmış odunları kapattığı gibi fırlatmaya başladı.

İhtiyar kadın kocasını yumuşak dille yumuşatmaya çalıştı. Acele etmemesini söyledi ama nerde? İhtiyar adam daha bir hiddetle bağırıp çağırma devam etti.

Her neyse sonuçta ihtiyar yavaş yavaş sakinledi. Kadıncağz tasını, eleğini çıkardı, çeşitli yemekler pideler istedi ihtiyarlar da afiyetle yeyip içtiler.

Aradan günler geçti Kral ihtiyarların dilenmeye gelmediklerini birşeyler istemediklerini farkettili. Adamlarından biri yollayıp bu insanların yaşayıp yaşamadıklarını öğrenmesini istedi. Eğer öldülerse onların gömülmesini söyledi. Hasta oldukları takdirde ilgilenmesini emretti.

Kralın adamı ihtiyarların evine gidip usulca dinledi. Bir de ne duysun. Hade tasım bir kebab hade eleğim sreak bir pide vesayre. Koşararak bunları birer birer krala anlattı. Kral da yaa, deyip düşündü. Aradan birkaç gün geçti. Kral askerini yedirdip içirmeye karar verdi. Bir muhafızını elek ile tasi istemek için ihtiyarlara yolladı.

Asker ihtiyarların kapısına gelip kralın emrini söyledi. Yaşlı insanlar aç kalacaklarını söyleyip direk istedikler ama asker birkaç gün sonra onlara geri getireceğini söyleyip telaşlanmamalarını söyledi. Ne demeli, emir kraldan, karşı gelinemez deyip yaşlı kadın aletlerini askere verdi.

Kral askerini çok çeşitli zengin yemeklerle bir güzel doyurdu. Yemekler yendi içildi, bir o kadarı da arttı.

İhtiyarlar birkaç gün bekletiler, baktılar ki ses seda yok, ihtiyar kadın kralın yolunu aldı. Kralın karşısına çıkıp krala işi bittiyiş tası ve eleğini istedi. Kral umursamaz bir hareketle kadıncağz tası ile bir elek verilmesini söyledi.

Yaşlı kadın kendine verilen tas ile eleğilip dışarı çıktı. İçinden bir deneyeyim acaba doğru mu diye geçirip tasta yemek, elekten pide istedi ama hiçbir şey olmadı. Bir daha, bir daha denedi olmadı.

Tekrar geri krala gidipverdiği aletlerin kendininkiler olmadığını söyledi. Kral başka bir tas ile elek verdi ama gene olmadı. Bu kez kızan kral yaşlıca kadını küfürlerle kovalayıp binbir tehditle aşağılayıp sokağa attı.

Yaşlıca kadın gözyaşları içinde eve dönünce onu sabırsızlıkla bekleyen kocasına olayları anlattı. İkisi de çaresizlik içinde ağladılar. Artık o akşam ve daha sonraki akşamlar açtılar. Eski dilenciliklerine dönüyorlardı. Derken ihtiyarın kafasında bir simşek çaktı. Karısına yeniden ağaçta tırmanarak iki dostuna gidip olayları anlatmasını söyledi. Kadının aklına bu öneri yattı.

Akşam aç karınla yarının merakı ile yattılar. Sabahleyin ihtiyar kadın erkenden kalkıp doğru ağacı gidip hemen tırmanmaya başladı. Bir tarafta açlık ve yorgunluk diğer tarafta heyecanla

yukarıya tırmandı.

İki dostu yaz ile kış sakin sakin bir ağacın gölgesinde oturuyorlardı.

Yaşlı kadın adamlara yaklaştı. Adamlar kadını görünce buyur edip derdini sordular. Yaşlı kadın ağlayarak olayları bir bir anlatıp, kralın yaptıklarını söyledi.

Adamlar dinledikten sonra yaşlı kadına özülmemesini söylediler. Yaz küçük bir torbacık çıkararak "Al gocağarı bu torbayı bunun içi eşek arısı" dolu, kışta bir topuz verdi" al bu topuz da benden. Krala gideceksin, ona yaklaştıktan sonra çıkan arılarımız vur topuzum de ve korkma. Arılar ve topuz krala vurmaya başlayacak. O zaman da sana aletleri verecek ozaman gir arı gir topuzum da hepsi yeniden torbaya girecek torbann ağzını sıkı sıkı bağlayıp bize yeniden getir.

Yaşlı kadın yeniden teşekkürler edip kızla ağaçtan inmeye başladı.

Ağaçtan indiği vakit henüz öğle üzeriydi. Eve gitmeden hemen kralın sarayına yöneldi.

Saray vardıgı zaman kralı görmek istediğini söyleyip artık eleğini istemediğini söyledi. Kendisinin kralı görmeye geldiğini zaten birkaç günlük ömrü kalan bir insanın bu aletleri ne yapacağını söyledi.

Bu sözlere inanan kral ihtiyar kadını huzuruna aldı. Kadıncağz krala yaklaşılar yeniden tası ile eleğini istedi. Kral öfkeyle onu kovdu. Bunun üzerine kadıncağz "Çıkan arılarım, vur topuzum, çıkan arılarım, vur topuzum" diye söyledi. Kral birdenbire kıyameti kopardı.

Yaşlı kadın verir misin vermez misin diye sordu. Kralağlayarak "çabuk verin çabuk" diye bağırdı. Uşaklar hemen tas ile eleği kendine verdiler.

Yaşlı kadın yavaş yavaş dışarı çıkıp bir köşeye büzüldü. Tasta yemek, elekten ekmeke istedi. Bir güzel karnını doyurduktan sonra yeniden geri döndü.

Kral feryatlar içinde bağırıyordu. Yaşlı kadın yavaş yavaş "gir arı arım gir topuzum, Gir arım, gir topuzum, diyerek bütün arıları ve topuzu yerleştirdi. Yaşlı kadın torbannın ağzını kapatarak saraydan ayrıldı.

Eve geldiğinde kocası onu merakla bekliyordu. Heyecanlı karısına ne olup bittiğini sordu. Yaşlı kadın da olayları bir bir anlattı. Sonrada tasta yemek, elekten de pide isteyerek karınlarını doyurdular.

Günlerden sonra karınları doyararak rahat bir gece uyusku çektiler. Ertesi gün kalkan yaşlılar, kahvaltıdan sonra yaşlı kadın emanetleri teslim etmek için yeniden ağaca yöneldi. Ağır ağır tırmanıp yukarı çıktı. İki adam oturuyorlardı. Yaşlı kadın "evlatlarım teşekkürler" deyip sarılıp emanetlerini teslim etti. Adamlar "işin oldu mu deyince sevinerek "Tabii tabii" dedi. Adamlar yine kendilerinin orda olduklarını söyleyip işi olduğu zaman gelmesini söylediler.

Yaşlı kadın ağır ağır ağaçtan aşağıya inip evine döndükten sonra mutlu bir yaşam sürdüler.

MANİLER

- 1- Mendil oldum dür beni
İşte geldim gör beni
Ben o yardan ayrılmam
Al mahtini vur beni
- 2- Mendilimin uçları
Çıkamam yokuşları
Selam olsun nazlı yare
Yedi dağın kuşları
- 3- Sıra sıra kilseler
Anıhtar verseler
Bir gece sarılsam yatsam
Sabahtan öldürseler
- 4- Bugün hava çok sıcak
Yatım yolda susaycağ
Evlerimiz yakın olsa
Sarılısak gücag gücag
- 5- Karanfilim pembedir.
Benim gönlüm sendedir
Bize ayrılık veren
Gülmesin doya doya
- 6- Karanfil ektim taşta
Bitmedi kaldı kışta
Benim bir sevdiğim var
Azacak boyu kısa

*Derleyen: Gaye Özarın (Has-Der üyesi)
Öcal Erten (Has-Der Başkanı)*

- 7- Karanfilim kırmızı
Sevdiğim urum kızı
Urum kızı kaçarsa
Yakarım ben Kıbrıs'ı
- 8- Portokalin sarısı
Vurdum düştü yarısı
Ben sana geleceğim
Oldu gece yarısı
- 9- Portokalin çiçeği
Bir su verin içeyim
Duydum sevdiğim geçiyor
Zehir verin içeyim
- 10- Karanfilim safkarım
Açılmaya korkarım
Duydum sevdiğim geçiyor
Meyid olsam kalkarım
- 11- Karanfilim budama
Sefa geldin odama
Değil bir şeftaliye
Karşımdaki oğlana

- 12- Tabağa koydum mersin
Beklerim yarım gelsin
Bekle bekle gelmedi
Allah sabırlık versin
- 13- Elma verdim geline
Gelin olma eline
Yazık olsun geline
Düştü sarhoş eline
- 14- Elma verdim soyasın
Yat dizime uyuyasın
Bu türküler sanadır
Çık kapıya duyasın
- 15- Tabağa koydum reçel
Seneler gelir geçer
Yarı güzel olanın
Ömrü sefahı geçer
- 16- Tabağa koydum pekmez
Göndersem yarın yemez
O yarın ettiğini bana
Düşmanlar olsa etmez
- 17- Bahçalarda lasanım
Adı güzel Hasan'ın
Ne malım var ne mülkün
Bir canım bir Hasanım
- 18- Havalar oldu sıcak
Aç kapıyı kırmadan
Alacaysan al beni
Bu canıma kıymadan
- 19- Ay tatarlar tatarlar
Koyun eti satarlar
- 20- Nar ağacı nar etsin
Etsin de yüklenmesin
Güzel kızına söyle
Çok çok büyüklenmesin
- 21- Çek deveyi deveci
Yokuşa aman aman
Gül memeleri
Tokuşa Aman aman
- 22- Ay kararlı geceler
Kapansın pencereler
Hiç aklıdan geçmez mi
Seviştığımız geceler
- 23- Karanfilin moruna
Ölüyorum yoluna
Sen başkasının olursan
Ölürüm ben yoluna.

Kaynak Kişiler:

*Hüseyin Emirali Sarı
1899 Galatya doğumlu
Çiftçi
Okula gitmedi.*

*Havva Mulla Halil
1900 Büyük Kent doğumlu
İlkokul mezunu
Ev hanımı*

*Beyazıt Adalier
1949 Galatya doğumlu
Serbest meslek
Lise mezunu.*

Haberler... Haberler... Haberler... Haberler... Haberler... Haberler...

1 HAZİRAN DÜNYA ÇOCUK GÜNÜ ETKİNLİKLERİ

Has-Der Çocuk Kulübü 1 Haziran Dünya Çocuk gününü çeşitli etkinliklerle kutladı.

Has-Der ve Gençlik Merkezi organizasyonu, Kıbrıs Sanat Derneği Çocuk Kulübü ve Ritm Spor Merkezi katılımlarıyla ilk etkinlik 30 Mayıs

1 Haziran Pazartesi akşamı organizasyon komitesinin düzenlediği Çocuk Şöleni, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yazlık salonunda yapıldı. Geceye Has-Der Çocuk Kulübü, "minikler", "Yıldızlar" halk dansları ve çocuk korusuyla

Cumartesi günü gerçekleşti. Tüm çocuklar rengarenk giysileriyle Dr. Fazıl Küçük meydanında düzenlenen kortejle müzik eşliğinde Arasta, Çesmeli meydana yürüdüler. Arastada bütün gruplar, halk dansları, modern danslar, bale gösterileri gibi çeşitli oyunlar sundular. Has-Der ve Gençlik Merkezi Çocuk Koroları, barışı, dostluğu, Kardeşliği anlatan şarkılar söylediler.

katıldı. Has-Der'li çocuklar çeşitli parodiler sundular.

Gençlik Merkezi, halk dansları, modern dans ve çocuk korusuyla gecede yerini aldı.

Ritm Spor Merkezi Bale Grubu "Kıbrıçlı Kız" adlı oyunu sahneledi.

Kıbrıs Sanat Derneği Çocuk Kulübü şenliğe Pandomim grubuyla katıldı. Barışı, insan sevgisini işleyen kükükler ilgiyle izlendi.

Bütün gruplar geceyi başarıyla

Zehra Kozal

tamamladılar. Gecenin sunuculuğunu Has-Der'den Betül Arslan Gençlik Merkezinden Simge Orhon başarıyla gerçekleştirdiler.

2 Haziran Salı Akşamı Has-Der Çocuk Kulübünün Geleneksel Çocuk Şöleni yine aynı salonda kutlandı.

Gecenin sunuculuğunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarından Osman Alkaş gerçekleştirdi.

Dernek elemanımız Betül Arslan, müzik grubumuzdan Hasan Abohorlu'nun gitarı eşliğinde Dünya Çocuklarına şiirsel mesajını sundu.

Gece boyunca minikler ve yıldızlar halk dansları gruplarımız başarılı gösteriler sundular. Çocuklar çyun aralarında çeşitli parodiler sergilediler.

Çocuk korumuz, müzik grubumuz eşliğinde dünya çocuklarına, şarkılarıyla dostluk, kardeşlik mesajları iletiler.

Gecenin konuklarından Neşe Yaşın şiirleri ve sohbetleriyle çocuklarla birliktedyi.

Belediye Tiyatrosu Sanatçıları Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Yaşasın Gökkuşuğu" adlı oyunundan bir bölüm sunarak, tüm çocukları Dünya Çocuk Günü dolayısıyla oyunlarını ücretsiz izlemeye davet ettiler.

Devlet Tiyatrosu Sanatçısı Deniz Çakır da gecede, hazırladıkları Çocuk Oyununa çocukları ücretsiz izlemeye davet etti.

Has-Der Çocuk Şöleni,

çocuklarımızın yıl boyunca yaptıkları çalışmaların bir ürünüydü.

1 Haziran Dünya Çocuk gününde katılımları ve başarılı çalışmalarını dolayısıyla çocuklara ve eğitimcilere katılım

belgeleri verildi.

Etkinlikler hafta boyunca, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Devlet Tiyatrosunun çocuk oyunlarının ücretsiz gösterimi ile devam etti.

HAS-DER ŞÖLENİ

Has-Der Şöleni 14-15 Temmuz tarihlerinde Lefke Üniversitesi himayelerinde Kuzey Kıbrıs'a davet edilen Azerbaycan Dedekorkut Halk Dansları ekibinin de katılımıyla gerçekleşti.

Organizesini Has-Der'in üstlendiği Şölen 14

Temmuz Salı Akşamı Salamis Antik Tiyatrosunda, 15 Temmuz Çarşamba akşamı Atatürk Spor Salonunda büyük bit katılım ve coşkuyla izlendi.

Her iki gecede program iki bölümden oluştu. Birinci bölümde Has-Der müzik grubu eşliğinde solistimiz Betül Arslan, Fesligan, Oğlan Oğlan, Tarla Gızları gibi yerel şarkılar söyledi. Müzik grubumuz müzik dinletisi gerçekleştirdi.

Has-Der gençler Halk Dansları Grubu çiftetelli, Karşılamarlar (Birinci, ikinci, üçüncü) ve Abdal zeybeği oyunlarını oynadılar.

Modern Halk Dansları Deneme grubumuz, çiftetelli, sarhoş zeybeği, dolama ve nisan oyunlarına değişik bir yorum getirdiler.

Büyükler Halk Dansları Grubu, Sarhoş Zeybeği,

Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...

Karşılamlalar (Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü) Abdal Zeybeği, Mandıra, Orak, Susta, Garutsari (Arabacı) gibi oyunlarıyla büyük beğeni topladılar.

Büyükler Halk Dansları grubunun son gösterisi Arabiye, Bıçak, Kartal, Goggolli, Mendil, Susta, Elek-Orak gibi dramatize oyunlardan oluştu. İzleyenlerin takdir ve beğenisini kazanan gruplarımız her iki gecede de oldukça başarılıydılar. Programın ikinci bölümünde Azerbeycan Halk Dansları grubunun, Nazlanma Nazlanma, Çobanlar Raksı, Terekeme, Mezeli Hadise, Akçiçek (üç beyaz gülün raksı) ve Raks Çelengi gibi oyunları büyük ilgi topladı. Sunuculuğunu İtibar Zeynalov'un yaptığı programda

“Gopuz” Halk Sanatları merkezi bünyesinde kuruldu. Ekip üyeleri yıllarca profesyonel topluluklarda dans etmiş, deneyimli sanatçı ve müzisyenlerden oluşmuştur.

Her iki gecede de topluluk büyük bir coşkuyla izlendi.

Topluluk 18 Temmuzda adamızdan ayrıldı.

solist Metanet Hamidova'nın Getirmişek saçı burma olmaz olmaz, Daşı gaya, Gel sana Gurban, Dilin incidir ve Ayrılık adlı parçaları gecenin konser bölümünü oluşturdu. Popüler Azerisarkalarına Azeri müzik ekibi yerel halk çalgıları olan Tar, Kamanca, Balaban, Garman, Tütek,, Kara Zurna, Nagara ve Koşa nagara gibi çalgılarıyla eşlik ettiler. Programda yer alan danslar en eski tarihi mesajlara iletiler.

Yönetmenliğini Ramiz Eynullayev'in üstlendiği Dede Korkut Halk Dansları Topluluğu 1991 yılında

Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...

TİYATRO...TİYATRO...TİYATRO...TİYATRO...TİYATRO...TİYATRO...

“ GÖZLERİMİ KAPARIM VAZİFEMİ YAPARIM ”

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu “Gözlerimi kaparım vazifemi yaparım” adlı oyunu 17 Nisan Cuma akşamı Başkeent halkı yanında, Güneyden gelen sanatçı konukların da beğenisine sundu. Oyun “Naci Talat Vakfı” yararına sahnelendi.

“ YAŞASIN GÖKKUŞAĞI ”

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu “Yaşasın Gökkuşığı” adlı müzikli çocuk oyununu 13 Mayıs’da itibaren sahnelemeye başladı.

Ülkü Aypaz’ın yazdığı, Osman Alkaş’ın yönettiği oyun, yaşamda çok renkliliğin, çok sesizliğin güzelliği insanların hep birlikte dostça, birbirlerine saygı duyarak yaşamlarının erdemleri ile ilgili mesajlar içeriyor.

Maskalarını Erol Refikoğlu’nun, müziğini ise Deniz Çakır’ın yaptığı oyunda 40 kişi görev alıyor. 6 yaşından 40 yaşına kadar çeşitli oyunlardan oluşan oyun kadrosunda daha çok çocukların katılımının amaçlandığı

belirtildi.

Yetkililer, her yıl bir çocuk oyunu sahneye koymakla, çocuk tiyatrosunun önemini vurgulamanın amaçladığını ve Kıbrıs Türk Tiyatrosunun geleceği için, çocuk Tiyatrosunun bir okul kadar önemli olduğunu inandıklarını belirttiler.

“NAR ÇİÇEĞİ CAVIDAN”

Kıbrıs Türk Komedi Tiyatrosu “Nar Çiçeği Cavidan” adlı oyunu 11 Nisan- 2 Mayıs tarihlerinde, adamızın çeşitli bölgelerinde sahnelediler. Alper Susuzlu’nun yazıp yönettiği oyun ilgiyle izlendi.

“ NEREYE GİDİYOR BU DÜNYA ”

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığının davetlisi olarak Azerbeycan Milli Akademik Dram Tiyatrosu “Nereye Gidiyor Bu Dünya” adlı oyununu 19 Mayıs Akşamı Lefkoşa Devlet Tiyatrosunda sahneledi.

Azeri Yazar Bahtiyar Vahabzade’nin yazdığı, Bahrem Osmanoglu’nun yönettiği iki perdelik oyunda, insanların

köklerinden kopmaları durumunda kişiliklerini ve oluşturdıkları toplumların yok olmakla karşı karşıya kalacağı mesajı veriyor.

“AYYAR HAMZA”

Ünlü Fransız oyun Yazarı Moliere’nin “Scapen’in Dolapları” adlı eserin Türkçeye uyarlanmasından ortaya çıkan “Ayyar Hamza” isimli Tiyatro oyunu Devlet Tiyatrosunda sahnelendi. Oyunun dekorunda kullanılan 5 adet çam ağacı doğasever izleyicilerin tepkisine yol açtı. Oyun güçlü bir oyuncu kadrosuyla ilgiyle izlendi.

TOROS CANAVARI ANKARADA

Gasaad Tiyatro kolu, T.D. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü tarafından davetli olarak Ankara’da “Toros Canavari” oyununu sahnelemek üzere 23 Mayıs’tan itibaren Ankara’daydı. Gasad Tiyatro kolu II. Amatör Muhsin Ertugrul tiyatrolar Şenliğinde oyunlarını başarıyla sahnelediler.

Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...

SERGİLER...SERGİLER...SERGİLER...SERGİLER...SERGİLER...SERGİLER...

“ATEŞ SANATI”

Tiyatro ve Seramik Sanatçısı Ayhatun Ateşin, “Ateş Sanatı” adını verdiği ilk kişisel seramik sergisi 25 Nisan’da Atatürk Kültür Merkezinde izlenmeye açıldı. 77 parçadan oluşan eserlerin bir kısmı ise çağdaş yaklaşım niteliğinde. Çalışmalarının çeşitli konuları içerdiğini belirten sanatçı hedefinin, çalışmalarının Kıbrıs Seramiğine ışık tutması olduğunu ifade etti.

“DEKORATİF ELSANATLARI”

Grne’de Merdiven kitatebinde dekoratif elsanatları sergisi açıldı. Ev hanımı Semra Özbayır’ın açtığı sergideki eserler toprak kapların zımpara boya kuzu, oğlak derisi, batık tekniği ve çeşitli boncuklar gibi malzemelerin kullanılmasıyla yapılmış. Varolan değerlerin monotonluk içinde yok olduğunu belirten Semra Özbayır insanların ürettiklikleri sürece mutlu-

luklarının artacağı görüşünü vurgulamakta.

UFACSI SERGİSİ

Kadın Sanatçılar Kültür ve Sanat Federasyonu (UFACSI) uluslararası sergileri çerçevesinde, 18 ulustan 58 sanatçının çeşitli eserlerini Atatürk Kültür Merkezinde sergiledi.

“YAŞANTIMIZDAN ÇİZGİLER”

Kıbrıs Türk Foto Muhabirleri Derneğinin “Yaşantımızdan Çizgiler” isimli “1. Karma Fotoğraf Sergisi Kıbrıs Türk Spor Yazarları Derneği Lokalive 6-9 Temmuzda Kuzey Kıbrıs Kültür Derneğinde meraklıların izlenmesine sunuldu.

ZİHİNSEL ÖZÜRLÜ ÇOCUKLAR SERGİSİ

Grne’de zihinsel özürllü çocukların hazırladıkları resim ve elişinden oluşan bir sergi açıldı. Sergide oynanan mini skeçler, şarkılar ve halk

dansları, özürllü çocukların da eğitimle sosyal bir varlık olarak topluma kazandırılabilirceklerinin bir göstergesiydi.

AMATÖR RESİM SANATÇILARI SERGİSİ

Kıbrıs Sanat Derneği 10. yıl etkinlikleri çerçevesinde yer alan Amatör Resim Sanatçıları Sergisi, dernek salonunda açıldı. Sergiye katılan amatör resim sanatçıları Şifa Yorgancıoğlu, Soner Erdenizli, Pınar Dağlı, Nursal Ruhi, Halide Hürbaş, Salih Karabulut, Özding İzdirenç, Nazime Bales ve Ercan Sevengil’den toplam 61 eser sergilendi.

“CEMRE”

11-18 Nisan tarihlerinde Eralp Adanı ve Can Aygun’un fotoğraflarından, Ümit Çimen’in de seramik ve heykellerinden oluşan “Cemre” isimli sergi, Derviş Paşa konağında izlendi.

Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...

KSAD 10. YIL SANAT ETKİNLİKLERİ "KSAD FOLKLOR ŞÖLENİ"

Kıbrıs Sanat Derneği Folklor Şöleni Mağusalı Sanatseverlerin büyük beğenisini ve takdirini kazandı.

Geceye Has-Der Stilize grubu ve müzik grubu da katıldı. Şölen KSAD salonunda gerçekleşti.

KIBRIS'TA SANATIN GELİŞME KOŞULLARI

Kıbrıs Sanat Derneği, 10. yıl etkinlikleri çerçevesinde "Kıbrıs'ta Sanatın Gelişme Koşulları" konulu açık oturum gerçekleştirdi. Oturuma konuşmacı olarak eski Kültür Bakanı İsmail Bozkurt, araştırmacı yazar Mustafa Gökçeoğlu, gazeteci yazar Bekir Azgın ve araştırmacı Muharrem Faiz katıldılar. KSAD Başkanı Niyazi Hürbaş'ın yönettiği açık oturum dernek salonunda gerçekleşti.

ÇOCUK KULÜBÜ

Kıbrıs Sanat Derneği bünyesinde Çocuk Kulübü kuruldu. Kulüp içerisinde, müzik-koro kolu, Tiyatro Kolu, Folklor Kolu, Resim Kolu, Satranç Kolu gibi kollar belirlendi. İlkokul öğrencilerinin katılabileceği kulüpte, çocuğun sosyal, kültürel ve sanatsal gelişmesini sağlayarak kültür ve sanatla içiçe yaşamalarının amaçlandığı belirtildi.

BALE RESİTALİ

Lefkoşa Atatürk Spor Salonunda 28 Mayıs akşamı Bale Öğretmeni Deniz Özgen yönetiminde Bale Resitali düzenlendi. 3 bölümden oluşan resitalin birinci bölümünde grupların tanıtımı ve kısa danslar, ikinci bölümde beş ana dans, üçüncü ve son bölümde "POLKA" VE "POP DISCO" örnekleri sunuldu.

Deniz Özen, çalışmalarıyla ilgili yaptığı açıklamada, balenin, insanın ortopedik yapılanması ile estetik gelişiminde büyük yararları

olduğunu belirtti.

İLKOKULLARARASI HALK DANSLARI ŞÖLENİ

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen ikinci ilkokullararası Halk oyunları şöleni 9 Mayıs'ta Atatürk Kapalı Spor Salonunda gerçekleştirildi.

İlkokullararası halk oyunlarını özendirme ve Kıbrıs Türk Halk Oyunlarının gelişmesini sağlamak amacıyla düzenlenen şölene, Kurtuluş, Özgürlük, 23 Nisan, Vadili, Karaoğlanoğlu, Lapta, Çağlayan, Şht. Zeki Salih ve Şehit Tuncer Halk Oyunları Ekipleri katıldı.

"FLOWER'S OF THE UKRAIN"

Ukrayna'nın "Flower's of the Ukrain" isimli halk dansları ekibi Temmuz ayında Alayköy Kültür ve Sanat Derneğinin davetlisi olarak adamıza geldi. Ekip 10 gün boyunca çeşitli bölgelerde gösteriler sundular.

Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...Haberler...

DÜNYA MÜZELER HAFTASI KUTLAMALARI

1956 yılında Unesco Tarafından "Dünya Müzeler Haftası" ilan edilen 18-24 Mayıs günleri KKTC'nde çeşitli etkinliklerle kutlandı. 18 Mayıs günü posta gönderilerine özel kaşe vurulurken, 18-19 Mayıs günleri Müze ile ören yerleri ücretsiz olarak ziyaretçilere

Kültür Bakanı Eşber Serakıncı'nın Müzeler Haftası süresince yurtdışında bulunması nedeniyle "ST. BARNABAS ARKEOLOJİ VE İKON MÜZESİ"nin açılışı 29 Mayıs 1992 tarihinde gerçekleştirildi.

Haftanın en ağırlıklı konusu konferanslar dizisiydi. "Lambusa Açık Hava Müze Projesi ön çalışmaları" konulu ilk konferans 20 Mayıs

hizmetine gireceğini ve Eski Eserler Dairesi ile Alfred Zeischka başkanlığındaki "Zeischka Arkeolojik Araştırma Heyeti" işbirliğiyle 16 Nisan - 10 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirildiğini söyledi.

1991-1992 yıllarında Çamlıbel köyündeki antik mezarlık alanına gerçekleştirilen arkeolojik kazıları içeren ikinci konferans, 22 Mayıs 1992 tarihinde, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi arkeologlarından Özlem Lefkonuklu ile Figen Caner tarafından verildi. Gerçekleştirilen kazılarda bulunan eski eserleri anlatan konuşmacılar, Kıbrıs'ın Helenistik ile Roma dönemlerinde Suriye'yle sıkı ilişkilerinin bulunduğunu söylediler.

açık bulunduruldu.

Eski Eserler Dairesinin 1991-1992 yıllarında gerçekleştirdiği arkeolojik kazılarda bulunan eski eserler, 20-22 Mayıs tarihleri arasında Atatürk Kültür Merkezinde açılan "Lambusa Açık Hava Müzesi Projesi ön çalışmaları ve Çamlıbel Antik Mezar Kazıları Sergisi"nde tehir edildi.

tarihinde Eski Eserler Dairesi Kazı İşleri Şube Amiri Arkeolog Tuncer Bağışkan tarafından gerçekleştirildi. Konferansın bir slayt gösterisi şeklinde sunulması ve AKM fuayesindeki fotoğraf sergisiyle desteklenmesi hayli işgi uyandırdı. Tuncer Bağışkan, atıl durumdaki antik Lambusa kentinin bu projeye turizmin

Haftanın son konferansı 23 Mayıs günü tarihi Derviş Paşa Konağında gerçekleştirildi. Uluslararası Kadın Sanatçıları Federasyonu (UFACSI)'nin konuğu olarak adamızda bulunan Gordon J. Alt, uzmanlık alanına giren müzecilik hakkında bilgi verirken çağdaş müzecilikte uyulması gereken esaslara geniş yer verdi.

*Bu sayının çıkmasında katkıda
bulunan aşağıdaki kuruluşlara
teşekkür ederiz.*

*Top Shop
Birinci Ticaret Şti.
Repa Ltd.
Anıl Spor
İnce Elektronik
M. Damdelen Ltd.
İnce Gümrükleme
Işıl Reklam*

